

309/63 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 4. చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ మేనెల 29 వ తేది మంగళవారము
సంపుటము. ౪. సింగళనామ సంవత్సర శ్వేతమాస శుద్ధ అష్టమి ర. No. 50
సంచిక ౫౦

126 చిన్న పురుగులు 100

పెద్ద పెద్ద బట్టతలను జేయును.
చుండు, బొడి యగుట, వెండుకలూడుట,
పుర్రెపై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన
గలుగును.

నాతలలా! ఈ పురుగువలన రేయింబవళ్లు,
విధి విరామములేక మీరు పనిచేసినచో
మీ మీ కృషిములలాని నేలకొట్టె
బంగారుతో నింపబడియుండును.
తీరికలేక పనిచేయుచుండు ఈచుండు
పురుగునకు, అతివ్యాపికయి పేరొందిన
తేనెటీగ సహకారిగా నుండదగినబంటు.
చుండు అరంభమయిన వెంటనే నిరో
ధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక
ఈ పేక్షించిన అచిర కాలముననే బట్టతల
వారితో సహాధ్యాయి గావలసినచున్నను,
కావున నిట్టి పరమశక్తువు

“కామినియా నూనె”

సహాయమున సుసారించును. చుండును బోగొట్టును.
వెండుకలను రాలనివ్వను. పుర్రెచుండును బోగొట్టును
తలకట్టుకు పరిమళ నుగంధద్రవ్యము.
ఈరీతిని, నకలు నూనెలకు కయూరు చేయువారి మోస
మున పడకుడు.
బిల్లు బాడ్డి 1-కి రు. 1—0—0 ఐ. పి. రు. 0—4—0
” 8-కి రు. 2—10—0 ఐ. పి. రు. 0—7—0
ఉచితము.

ఈ నుగుణముల రుజువుపరచుటకయి, అర్హతాహీన
కుంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు పరిపూర్ణసం
మాన గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

సోలు ఏజెంట్లు:—
ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ టెమికల్ కంపెనీ,
నెం 165, జుమ్మానుసీదు ఫీధి, బొంబాయి.
మద్రాసు యేజెంట్లు:— మెహతాపురమోత్రంపూర్తి,
29, వైసాబజారురోడ్, మద్రాసు.

ఇది రాగివలన అయ్యాయ కాబడలేదని రుజువుపర్చుగల
సమర్థులకు 100-0.0లు యి నాం
గుణమియ్యనియడల మీరు చెల్లించిన సొమ్ము
తిరిగి యిచ్చివేసెదము.

రిజిస్టర్డ్ (నమృక మైన మందు) రిజిస్టర్డ్

తామ్ర మైనము

అన్ని చర్మరోగములకు, మచ్చలకు, పొడలకు సిద్ధావళము.
ఇది శ్రీకృష్ణుడు చంద్రాచెడ్డిగాడు (జమీందారు,
నిడదవోలు) వద్ద రా కొందరు గొప్పవారు పరీక్షించి మాకు
ధన సహాయము చేయుటచే వృద్ధిలోనికి రాబడినది. ఇది
యెట్టి కఠినమేహవ్యాధుల నయినను అతిమృతము నయినను
జీర్ణించిన సుఖివ్యాధులచే కలుగు పొధల నయినను గామ
హానిమునలే ఖండించి యాననవంతులగా జేయును.

1 రకం 100 మూత్రాలు 10-0-0
2 రకం 100 మూత్రాలు 4-0-0

సగము బుడ్డున్న ఇవ్వబడును.
యస్. వి. యస్. రాజు అండు సన్స్
(778) లక్ష్మీనరసాపురం అనపర్తి పోస్టు, ప్రొద్దుటూరు జిల్లా.

‘A Letter to the People of India’
BY
Mr. Lionel Curtis.

A very interesting book which must be read
by all people interested in Indian Politics.
Mr. Curtis is for self-government for India
and how he arrives at this startling conclu-
sion is beautifully set forth in this book. A
scheme for an Imperial Parliament of the
Empire in which India will also be an equal
partner is also sketched.
Price including V. P. charges As. 0—12—0
For copies apply to
Manager,
“ANDHRA PATRIKA”
POST BOX NO. 212
MADRAS. E.

వినోదకరమగు తెలుగు నవలలు
లీలా లేక సురేంద్రనగరము:—ఇందు శ్రీల నవనమ్మె
ర్యము చాపల్యాదిగుణములు వర్ణింపబడినవి. రూ. 1.0-0
యశోధర:—ఇందొక యాడుది తనమగనివైగల యనురా
గమునకై పడరానిపాటుపడి యున్న తస్థితికిదెచ్చును 0-12-0
మనోరమ:—మగడువేట తేగి రాక్షసునొద్ద జిక్కుకొననతని
సామర్థ్యముచే విడిపించి, శ్రీల పెండ్లిచేయును. 0-10-0
జగదేకరంభ:—అన్నకై పడరానిపాటుపడి యున్న తస్థి
తికి దెచ్చి సామర్థ్యవతి కథ ... .. ఆ. 0-10-0
సహోదరి వాంఛ:—తమ్మునకు బుద్ధిలేక కలహించినను
అన్న సహింపవలయు ననుటను బోధించును. ఆ. 0-4-0
అత్తలారాబాటమున కోర్కెనికోడండ్ర ప్రలాపము:—
అత్తలు కోడండ్రుల పాధించు విధములుగలది. ఆ. 0-2-0
మిత్రద్రోహము:—ఆపద్బంధువునకు మిత్రునివై నిందమోపి
కడకు తాను జిక్కుకొన్న వానిని గురించిన నవల 0-8-0
వలయువారు:— కణ్ణాక బుక్ డిపో.,
6, వేంకటేశమేష్ట్రీ ఫీధి, సాహుకారు పేట, మద్రాస్.
ఇవియేగాక యితరనవలలు కథలు పుపుడనినను పంపుదుము.

చాయకు పూచీఇవ్వబడును.

క్రాంతకంపెని. బహుచాక.
మిక్కిలి ప్రసిద్ధమైన ఎట్టపట్టుకత్తములు చీరలు.
2½ X 1½ గజములు.
నుడిపంచలు. కత్తములు.
మొదటిరకం సాగవైన నేత గల
మలం. 1కి 0-9-6 0-9-0
రెండవరకం పట్టుమైన నేతగలది ,, ,, 0-9-0 0-8-0
మేము చిన్న చేతియూళ్లును, దట్టీలును, సాగవైన పట్టు
చీరలనుకూడ తయారుచేయుచున్నాము.
కావలసినవారు ఈ క్రిందివిలాసమునకు వ్రాసికొనవలెను.
యమ్. యస్. నరసింగరావు తో కంపెని,
పట్టుగుడ్డల వర్తకులు, పోట్టు ముల్కలూరు
P. O. Mulkalmuru (మైసూరు ప్రావిన్స్).
Mysore Province

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము
చక్కని డబ్బితోసహా సీసా 1-కి 0—8—0

తలనొప్పుల మాన్పును.
పార్శ్వపు నొప్పుల భార
దోలును. వాయువు
పోట్ల పోగొట్టును.
నువాసనగలిగి యుండును.
ప్రతియింట నుండదగినది.

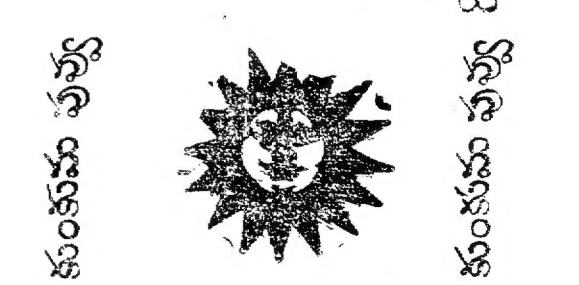
వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, ఆండ్ మద్రాసు.

రామదాసు నాటకము.

(తెనుగుభాషయందు)
బల్లారిలోనుండు
హైదరాబాదు హైకోర్టువకీలు,
ధర్మవరము - గోపాలాచార్యులవలన
రచియింపబడినది.
వెల - ప్రతి 1-కి ఒక రూపాయ.
(అంచెకూలికాక)
ప్రతులు దొరుకు స్థలములు.

- (1) ధర్మవరము గోపాలాచార్యులు వకీలు-బల్లారి.
- (2) నెం॥ 64 తులసింగ పెరుమాళ్ళ కోయిలఫీధి,
తిరునల్లి క్షేత్రం, మద్రాసు.

కుంకుమ పువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
నూవర్ణదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును
గమనింపుడు. కరగ్నాక దెన్ను మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—
ఎస్. నారాయణ అండు కంపెని.
(53) 21. హమ్మంపేధి, బొంబాయి.

నోటీసు

కృష్ణా డి॥ నూతనీడు తాలూకాలో చేరిన మేడూరు యెట్టేలు రాణిగారయిన లేటు శ్రీ రాజా వేంకటరాజు గోపాలవెంకయ్యమ్మారావు బహద్దరు జమిందారిగారు ది 30-1-1899 తారీఖున వ్రాయించి యిప్పించిన విల్లు (Will) దాఖలా ఆమెగారి యెట్టేలును (Administer) అడ్మినిస్టరు చేయించి తమకు రావలసిన (Legacy) ని రాబట్టుకొనుటకు యెటూరు కాపురస్థులు లక్ష్మీ రాజు బాపయ్యగారు బెజవాడ సబుకోర్టు ఫయలు O. S. No 88 1916 రున సదరు రాణిగారి యెట్టేలు స్వాధీనం పొంది వుండిన శ్రీ మీర్జాపురం, & పుయ్యూరు యెట్టేలు జమిందార్లు గాల్గు మీదను దావా తెచ్చివున్నారు. సదరు దావా అందరి (Lagatees) తరఫున (Representative suit) గా దాఖలు చేయబడినదయి యున్నది. ఇందు విషయముయి సదరు విల్లు దాఖలా తక్కిన(Lagatees) కున్న వారి (Assignees) కున్న నోటీసు నిమిత్తం ది 25-7-17 తారీఖు వాయిదా నియమింపబడి యున్నది. కాబట్టి సదరు వాయిదా తేదిన తక్కిన Lagatees) కున్న వారి (Assignee, కున్న యేమయిన ఆక్షేపణలు వున్నయెడల బెజవాడ సబుకోర్టు వారికి విశదపరుచు కొనుటకు ఇందు మూలముగా తెలియ పరచడమయినది.

బెజవాడ } యల్లంరాజు శాస్త్రిలు B.A., B.L.,
5-5-17. } (775) High Court vakil.

నోటీసు. (787)

శ్రీ కంగిడినూడెము రాజాగారి వద్ద లండన్ కేజి రయలు, వేగనుల కుపయోగించు చక్రములు, ఇరుసులు, ఇత్తడి బేరింగులసహా 2 వేగనులకు సరిపడునవిన్ని, రెండు వేగనుల తాలూకు చక్రములు మాత్రమున్ను, ఒక్కట్రాలియున్ను, ఇంక ఇతర ఇరుప, బీడుసామానులున్ను అమృతమునకు సిద్దముగ ఉన్నవి. కాబట్టి కావలసినవారు వచ్చిచూచి కొనుక్కొనవచ్చును. వివరములు కావలసిన యెడల దిగువ సంతకము చేసినవారికి వ్రాసి వెలిసికొనగలరు.

కంగిడినూడెం (P. O) } Ch. Yegneswara Rao
కృష్ణా జిల్లా } Hd. Clerk.

అనిలైన్ చాయలు- బర్ని కేడ్ (బెర్లిన్)
బెర్లిన్ - బెర్లిన్ (బెర్లిన్)

కాంగ్రెస్ (బెయర్)

జిల్లా 1-కి జైళ్లు 8 గలవి.
పర్వత 4 (B. N.) కి సెనాచాయ
జిల్లా 1-కి అవున్న 20 గలవి.

దొంగల వైలిసము:-
సాలే మహమ్మద్ హాజీ, యిబహిం కంపెనీ,
నెం 248, 249 ఎఫ్.జెడ్, కుద్రాసు.

త్యరపడు ! 774 కొద్దిప్రతులు మాత్రమే !!

1. విద్యావిశ్వప్రకాశిని వెల రు 0-10-0 లు.
దీనియందు శ్రీప్రసాదమున్న కల్పనాస్మరమునకు ఉపయోగపడునట్లు బండ్లప్రకారమున్న సంతృప్తముగా భక్తి, హతయోగ భేదమున్న తెలియబడును.

2. కృతహస్తపాతము వెల రు 0-6-0 లు.
దీనియందు శాశ్వత సామర్థ్యమున్న, స్వరాలంకార, గీత, వర్ణ కృతులను శబ్దమున్న కొలిపించుకొనుటకు తెలియబడును. ఉదాహరణ- హంగవర్ణరాగము రూపకంకాళము

కొలిపి యున్నది. ఉన్నట్లు వ్రాసింపగా శాస్త్రీ సంగీత లక్షణవిద్యాన్ అమలాపురము.

జాబులు.

I

మూడవ రెడ్డి మహాజనసభ

ఆయా! ఈ సంవత్సరము మాధవరెడ్డిమహాజనసభ జూను నెల ప్రారంభమున నెల్లూరులో జరుగనున్నదనియును, ఆంధ్రమహాజనసభ జరిగినవంటనే ననియును వినియున్నాను. అందులకై కొందఱు ధనికులగు రెడ్డను దర్శించి చందాలను వేయించుచున్నారనియును విన్నాను. కాని ఆసభ యేదే తేదీల జరుగనున్నదియును, ఆసభకు నధ్యక్షునిగా నెవరిని వరించినదియును ఇంతవరకు వెల్లడికాలేదు. నెల్లూరులో నాహోదాసంఘమును దాని కధ్యక్షుని నెన్నుకొనినది లేనిదిగూడ తెలియలేదు. దీనినిగురించి తెలిసినవారు తెలుపుత్రాగ్గుతులు.

యిచ్చిరెడ్డిపాలెం బె॥ రా॥ రెడ్డి

II

సుజన రంజని సమాజము.

పోట్లపూడి

ఆయా! జూన్ నెల తేదీన మాసమాజ చతుర్థవాది కోల్వము ఆంధ్రప్రతికాధిపతులగు బ్రహ్మశ్రీ కాకానాధుని నాగేశ్వరరావుగారి ఆధిపత్యము క్రింద జరుగనున్నది. మాగ్రామము నెల్లూరునకు తూర్పుదిశ మైళ్ల దూరముననున్నది. నెల్లూరున తే 1, 2 దులలో ఆంధ్రమహాజనసభయును తే 3 దిన సంస్కరణ మహాసభయు జరుగనున్నదిగాన ఆంధ్రమహాసభకు దెంచిన మహానీయుల నాహోదించుటకు గాను తే 4 దిన నిర్ణయించుకొంటిమిగాన ఆంధ్రమహాజన సభకుదెంచిన మహానీయులు మాగ్రామమునకు గూడయదెంచి మత్తురంబును పావనంబు చేయప్రాధింతులు.

నెల్లూరు వేంకట్రామా నాయుడు. కార్యదర్శి.

III

బాసింకోట ఎట్టేలు-రైతుల యిబ్బందులు.

ఆయా! విశాఖపట్టణంజిల్లా మెలపాకమునా, మెలపాక, మడకపాలెం, మూలజంప చల్లచుల్ల వస్త్రరా గ్రామస్థులు కారదానది వరదలవల్లను ఒకానొకప్పుడు నీటిలేమి వల్లను చాల యిబ్బందులు పడుచున్నారు. నిరుడు వరదలకు పోయిన యేటిగట్టు నేటిసరికి మరమ్మతు చేయించలేదు. చల్లచుల్ల కట్టు కట్టించలేదు. ఏమాత్రము నీరువచ్చినను జంగర కలంకట్టంకకపోవుటచే మూలజంప నీటి మునిగిపోవుచున్నది. ఏపనిగాని నేటికి ప్రారంభించలేదు. వస్త్రకాలము తిరుగ నమీపించుచున్నది. ఉద్యోగస్థులతో చెప్పవలెనంటే నెట్టిమీద తన్ని రైతుల మెత్తదనము కనిపెట్టి నైసర్మయను విడచిపెట్టకుండ నమూనాచేయు రివిన్యూ ఇక్కొప్పెట్లకు రిప్ప మరపుదు కానింపరు. స్వయముగ శ్రీ జమిందారువారిని దగ్గరముచేసి మొదల పెట్టుకొంద మంటే ముజారునకూడ దగ్గరము దొరకదు! ఇక యాహమయమును గురించి శ్రీ జిల్లా కలెక్టరువారు దఖలు పుచ్చుకొని రైతుల యిబ్బందులు తొలగింతురుగాక

బాధితులు మిత్రుడు.

IV

నెల్లూరు రోడ్డుమీదనున్న పేరంటాలికుంట

సత్రము - చలివేద్ర.

ఆయా! ఇవి పూర్వపు దుడుదారి మార్గములో నుండి బాట సారులకు అతిగామముల పశువులకు మిక్కిలి ఉపయోగముగ నుండెడివి. వీని సంరక్షణ మరమ్మతుల నిమిత్తము శ్రీ వేంకటగిరి మహాగజులంగారు మాన్యము లిచ్చియుండిరి. అది సాగు చేయుచుండు కాపులు ఆమాన్యములు జిరాయితు మాక్కు ఆనుభవములు అనుచు పోయింట్లు వెదకి అధికారులను లోబరుచుకొని పట్టాలనాక్కు తన స్వంతమునకు కలుగజేసుకొని ఈ ధర్మములన్నియు నిరసించిరట. కుంట భూమి మట్టమునకు సమానముగా మెరక అయినది సత్రపు సామానులు నోరు గలవారి పాలయినవనుట కడగోచరియము. అయితే ఆ గ్రామ కాపురస్థులు వైశ్యకులగ్రామణ్యులు దాతృత్వంబున వివిధ దధిదుల పోలియుండు పాతూరి అయ్యన్నశ్రేష్టి, పూర

సుబ్బయ్యశ్రేష్టి పూరశ్రేష్టి మృత్యుశ్రేష్టి అందు బదర్సు అనువారు ఆ గ్రామములలో చేయని ధర్మములులేవట. వీరిలో సుబ్బయ్యశ్రేష్టి గారు ఈ కుంట మరమ్మత్తుకు గాను 100 రూపాయలు దానముగా నిచ్చివారిని తెలియచేయుటకు మిక్కిలి సంతసించు చున్నాము. ఈశ్రముక్కల.

V

దారి తప్పుట.

ఆయా! పడునొకండు సంవత్సరముల ప్రాయముగల బ్రాహ్మణ పిల్లవాడొకడు గుడివాడ నుండి తన స్వగ్రామమును వెనుమదంతు పోవుటకు బందరురైలు శ్రేష్టి శ్రీ బ్రహ్మశ్రేష్టి గారు. కాని యాబాలుండు తన యూరికి సమీపములో నున్న గుడిదవోలు స్టేషన్ కు వాల్చేరుబండి యెక్కవలయును, కాని రాత్రివేళ యగుటచే పొరబాటున నై జాంబండి యెక్కవట. బండి యెక్కిన కొలది కాలమునకే నిద్రవచ్చెను. తెల్లవారు సరికి బండి ఒరంగల్లు చేరెను. పొరబాటు పడితినిని యెంచి దగ్గర నున్న వారి నడుగగా వారల్ల చెప్పిరి. కావున గుండెలు బద్దలగునట్లు ఏడ్వసాగెను. కనికరించి ప్రయాణికుడొకడు ఒరంగల్లు స్టేషన్ వారితో చెప్పి వానిని దింపెను తరువాత నాబాలుడు మావద్దకురాగా ఓ దార్పి సం X తియంతయు తెలిసికొని రు 6-10-9 లు చందావేయించి రు 8-8-0 లు పెట్టి చక్కలీనిగా నొక్కాయుటట్టిచి నేడు రైలుమీద బండిలో నిడదవోలుకు పంపించితిమి.

ఎన్నటికయినను వ్యక్తతరాని చిన్న బాలురచే ఒంటికిగానై త్రేప్రయాణము చేయించరాదు. ఈతని పేరు పొంభట్ల వెంకటశాస్త్రి. తండ్రి పేరు శీతారావుయ్య. కాని చనిపోయి నాడట. ఇకముందు వీనిసంరక్షకులు బాలునియందు శ్రద్ధగానుండురుగాక. శి. వెంకయ్య.

ఒక బాలవిగ్రంతువుయొక్క బాధలు

నాడియా జిల్లాలోనున్న పుట్టిబారి అను పల్లెటూరిలో 18 వత్సరములుగల యొక మహమ్మదీయ బాలవిగ్రంతువు నివసించు చుండెను. ఈమె పేరు షర్కాబాయి బీబీ. ఆమె ధర్మరెండు మాసముల క్రిందటనే గలించెను. ఫకీరుసద్దారు మహమ్మదాలి విశ్వాసు, మఖూదారోము, మహమ్మదాలి అను వారలు యీమెను ఆనమానపరచుటకయి ఆనేక నిర్బంధనలు పెట్టిరి. అందుచేవారిని పోలీసువారు పట్టుకొని తేనుచేసిరి. ఒకటి, రెండవ ముద్దాయిలు ఈమెకు దూరపుమట్టములు, వారిమె వద్దకువచ్చి, ఆమెధర్మకు రెండవముద్దాయి 47 రూపాయలు బాకీఅనియు, అందువై డిక్రీ అయినదనియు, కూష్టి మున సబుకోర్టువద్దకు ఆమెవచ్చిన యెడల సామ్యునిచ్చెదమనియు చెప్పిరి. అంత నామె వీరిని నమ్మి ప్రయాణమాయెను. షర్కారైలు స్టేషనువద్దకు వచ్చుసరికి రెండవముద్దాయి కానరాలేదు. మొదటి ముద్దాయి ఈమెను కలకత్తాకు తీసికొనివచ్చి, ఆచ్చట నొకయింటిలోనుంచి, దొంగలభయచుని మిష పెట్టి ఆమె నగలను పుచ్చుకొని యీమెను మూడవ ముద్దాయివద్దకు పంపివేసెను. ఆచ్చటకు నాలుగవ ముద్దాయికూడవచ్చి వీరినికలసికొనెను. ఆచ్చటపీరామెను వ్యభిచారజీవనమునకు పురికొల్పిరి. కాని ఆమె యొప్పుదాయె. తరువాత వారిమెను ఇంకొక యింటికిమార్చిరి. ఆమె అస్పృశ్యతమున యీమెగిరకు వెదకుచున్నవారు కలసికొని యీమెను రక్షించిరి. పోలీసువారు ముద్దాయిలను పట్టుకొని యీమెనగలను తిరిగి యిప్పించివేసిరి. తేను యింకను జరుగుచున్నది.

బళ్ళారి సరసనినోదినీ సభ 764

ఈ సభవారు 1917 సం॥ మే నెల 31-వ తేది గురువారము మొదలుకొని ప్రహ్లాద, లవకుశ, కృష్ణలీల, నల్ల, రామదాసు, అను నాటకములను నెల్లూరు కట్టణమున నరసారెడ్డిగారి పబ్లిక్ హాలులో ప్రదర్శించెదరు. ధర్మ లెప్పటివలనే రావుబహద్దారు సి. హెచ్. గాడ్. } బి. మాధవరావు జనరల్ మేనేజరు. ప్రెసిడెంటు. డి. గోపాలాచార్యులు, సెక్రటరీ.

విరోధామహాసంగమము

వైద్యశాలనౌకలు-మరియొక బెదరింపు.

చాలస్వీడను నౌకలను పట్టుకొనట

మరియొక బ్రెజిలునౌకను ముంచుట.

(రైటరు పి.జి.సి.)

ఇంగ్లాండు

ఇంగ్లాండులో ఆగ్నేయభాగమందు శత్రువిమానములు దాడిసలుపుట

లండన్, మే 27:—శుక్రవారమునాడు జరిగిన విమాన దాడి గురించి వివరములు క్రింద ప్రకటితములు:— మొదట శత్రువిమానములు సముద్రతీరమందున్న పట్టణములపై దాడిసలుపడెను. దేశాంతర్భాగమున నున్న పట్టణములలో ఇదియే ముఖ్యముగ ద్వంద్వమైనది. రహదారియందు జనసమృద్ధియున్న ప్రదేశముందు బాంబాకాటిపడి గొప్పకల్లముతో పగిలినది. ఈ ప్రదేశముందు వర్తకులు స్త్రీలు పిల్లలుకూడకలరు. ఇతరబాంబుల పతనముకంటె ఈ బాంబుల వలన అనేకమంది ఎక్కువగ హతయైరి. నల్లపొంగలయను చల్లారిన పిదప, వీధులన్నియు రెండువందల గజముల దూరమువరకు ఏనుగులతోను, పొట్టపగిలి పేగులు బయటబడిన గుడ్డపు కళేబరములతోను నిండి కటికివాని యంగడివలె కాన్పించెను. కూర్చోగాయలంగడి, బట్టలకాణము, కటికివాని మాంసపంకడి యు సర్ములమైనవి. కూలిపోయిన ఈ ఇండ్లలో మట్టికింద ఎవరైన హతయైయుండవచ్చునని గూడ భయపడుచున్నారు. ఒక రస్తాలో బాంబాకాటిపడి భూమిలోనికి దూరినది. అనేక గుడ్డపు బండ్లను తునుకలుగ జేసి అశ్వములను చంపినది. బండితోలువారు మాత్రము బండ్లమీద లేకుంటుచే ప్రాణముల కాపాడుకొన్నారు. ఒక బాలికాపాతకాలము, భోజనగృహ ఘోకటియు నాశము జెందినవి. పాతకాలయందు తాత్కాలికముగ ఎవరును లేకపోవుటచే ప్రాణహస్తము కలుగలేదు. శత్రు వైమానికుల ఏర్పాటు లన్నిటిని ప్రత్యక్షపాక్షి తెలుపుచున్నాడు. ఒక పావు గంటవరకు ఎట్టి భయము కలుగలేదు. బ్రెజిలందరు ఈ చిత్రమును జూచుటకు వీధులలోనికి వచ్చిరి. ఈ ప్రత్యేక పట్టణమందు జర్మను లింకను తమ దుకాణముల నుంచుకొనిన వర్తకము జేయుచున్నారని కొంతమంది మొరలిడుచున్నారు.

ఆంగ్లేయ కార్మికులసమితి

లండన్, మే 27:—నేటిదినము హైదరాబాద్ నందు ఆంగ్లేయ కార్మికుల సమితివారు యుద్ధానస్త్రై అధికారాన్ని హమీదు జూపిరి. ఈ సమావేశమందు కామన్స్ సభలోని సభ్యులును, కార్మిక కక్షదారులును ప్రసంగించిరి. యుద్ధవైద్యుల ప్రియవారిని, రహస్యవారిని అభినందించుచు తీర్మానమును ఆమోదించిరి. అధినివేశముల యందును, బ్రిటిషువీవుల యందున్న దూరదృష్టియు కంఠమున ప్రాణములున్నంతవరకు బోలెదమనియు ఎట్లయినను సంగ్రామమందు విజయము బడయవలయుననియు నిశ్చయించుకొనిరి. కార్మికుల మనోనిశ్చయమును, దేశభక్తిని పొగడుచు ప్రధాన మంత్రిగారును, కార్మికకక్షిదారుల ప్రధాన నాయకుడును తలచివాస్తవంపిరి. బ్రెజిలందరు ఒక ఉత్సవమునందుజేరి ఊరేగింపు కార్మికసమితివారు బయలుదేరి పరాసు రాయబారులను సందర్శించిరి. ఇచ్చోట మిత్రమండలివారి మంత్రులను యితర మంత్రులను సూడ దర్శించిరి. కార్మికసమితివారి తీర్మానమును పరాసు రాయబారులకు నివేదించిరి. దీనికి ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు రాయబారవర్గమందలి మంత్రులు అధికారాన్నిహముతో వీరిని ఆదరించిరి.

పాల్గొమొట్టు.

డను, మే 27:—కమన్స్ సభ జూనునెల 5వ తేదీవరకు ప్రభువులసభ 12వ తేదీ వరకును నిలుపబడినది.

బాల్ఫూరుగారు.

ను, మే 27:—బాల్ఫూరుగారు టోరొంటోకు వచ్చిరి. బ్రెజిలు స్వాగత మొసంగిరి.

లంతగ్రాములు విఫలమగుట

లండన్, మే 26:—కామన్స్ సభలో అంతగ్రామాల సమస్యనుగూర్చి ప్రసంగించిన లాయడుబార్న్ గారి యుపన్యాసమును విమర్శించుచు బ్రిటిషువారి వర్తకనౌకలను పూర్తిగా నాశముజేయునని జర్మనులు తీర్మానించుకొనినవియు, భావికాలమందు విగ్లాండుమొక్క ఆర్థికస్థితినిగురించి సందేహముగ ప్రస్తావించినవియు జర్మను పత్రికలు ప్రకటించుచున్నవి.

ఫ్రాన్సు

గొప్పవిమాన యుద్ధము.

లండన్, మే 26:—బ్రిటిషువారిట్లు ప్రకటించుచున్న వారు:—స్పాన్సికే వామపార్శ్వమును ఉభయ పాక్షికులు ఫిరంగులతో పోరిరి. లూసుచుట్టుప్రక్కలగూడ ఫిరంగులతో యుద్ధము జరిగినది. గురువారమునాడు గొప్ప విమానయుద్ధము జరిగినది. 7 జర్మను విమానములను నేలగుల్పితిమి. 5 దిండిని క్రిందకు పారదోలితిమి. మావిమానములు ఆటలు కాన్పించుటలేదు.

గొప్పశత్రువుల పోరు

లండన్, మే 26:—నేటిపర్వతాన్ని పరాసు వార్షి ప్రకటించిరి:—ప్యాంటియను వైపున ప్రేయిస్-ఎక్-ల్యాం నోయిను వామపార్శ్వముల యుద్ధముల వారును దారుణముగ శత్రువులతో పోరిరి. దీనికి ప్రాప్తిక్కున చేపురక్కును అడవిదగ్గర కొన్ని ప్రదేశముల నాక్రమించుకొంటిమి. శత్రువు లెంతమొడిగి ఎదిరిపోరినను వ్యర్థప్రయత్నమైరి. ఆచూకకముగల స్థానములయందు శత్రుశక్తియు లనేకములు మాకు కనబడినవి. ఈశ్రమలను లన్నిటిని మావెద్ద ఫిరంగులచే నాశన మొనర్చితిమి.

జర్మనుల గొప్ప యుద్ధము.

లండన్, మే 26:—గతరాత్రి పరాసు పత్రికల్లు ప్రకటించినవి:—ప్రేయిస్-ఎక్-ల్యాంకోటును దగ్గర గొప్ప ఫిరంగుల యుద్ధానంతరమున చెరుకొడిన్ ఖేమ్స్ కుత్తర ముఖముగ ముఖ్యస్థానములను మాడు పటాలములతో ముట్టడించిరి. వాని నాక్రమించుకొనిరి గాని ఆపారవర్తములు గలిగినవి. ముందుకుదండములలో కొంచెము మారము చొరబడిరి. తక్షణము ప్రతియుద్ధ మొనరించి చాలవరకు కోల్పోయిన మా స్థానములను మరల పశపమచు కొంటిమి. 55 శత్రువులను, రెండు మర ఫిరంగులను మాస్వాధీనము చేసుకొంటిమి.

పరాసువారు మరల తమస్థానములను విస్తరింప జేయుట కొచ్చిరు ప్రాకృప్తియములందు నేటు మద్యాన్నము శత్రువులు మరుగ తలపడిరి. కాని విఫలమైరి. మాంటుకార్ని వైటు యుద్ధప్రక్కలను మేము ముట్టడించితిమి చాలవరకు మాస్థానములను విస్తరింపజేసితిమి 120 మందిని బంపిలుగకొడ జేసితిమి.

క్యాల్సిఫోర్నియా వీటభూమి.

లండన్, మే 28:—పరాసువారి ప్రధాన కార్యాలయమందు మాటలు విలేఖరుడిట్లు తెలియజేయుచు న్నాడు:—క్యాల్సిఫోర్నియా వీటభూమి మైదానమందు శిఖర ప్రదేశమున పరాసువారు మామహారములు నిండు కాపురల లేని రక్షక స్థానములయందుండి శత్రువుల నెదిరిపోరి తమ స్థానములను నెలువదెట్టుకొనిరి. అరుదుగ పైనికులు దినమునకు ఒక్కసారి భోజనము చేయుచుండిరి. కందకముల వైప ఒకడుమాత్రమే కాన్పించినవో మెల్లులు శరంపరలుగ పరుపబడినవని యూహించ వలెను ఎయినునని పరిసర ప్రదేశమందు దక్షిణభాగమందున్న కొండ శిఖరమునకు తూర్పుగ నుండుటచేతను ఎయిలెట్టినది కుత్తర ముఖమందుండుట చేతను, క్యాల్సిఫోర్నియా వీటభూమి పరాసువారికి ముఖ్యస్థానముగ వున్నది.

ఆంగ్లేయులు కొంచెము ముందుకేగుట.

లండన్, మే 27:—నేటిరాత్రి ఫిల్బుమాన్ లు సర్ డగ్లసు హోగుగారిట్లు ప్రకటించిరి:—ఫాంపేను, క్రోయిసల్సుకు వాయవ్యములను, పడమరములను నేడు కొంచెముముందు కేగితిమి. విట్టుచేటుకు వాయవ్యభాగమున నేటి ప్రాంతకాలమందు జయవంతమైనదాడి సలిపితిమి. కొంతమందిని బందీకృతులుగ కూడజేసితిమి. శుక్రవారమునాడు విమానయుద్ధములు చాల జరిగినవి. 5 జర్మను విమానములను నేలగుల్పితిమి. 5 దిండిని క్రిందికి పారదోలితిమి. మావిమానములు 5 కనుపించుటలేదు.

పరాసువారి వైమానిక యుద్ధములు

లండన్, మే 27:—గతరాత్రి పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి:—ఫాంపేనులో శత్రువులతదపుడు ప్రేలుచుండెను. మాన్సులాటూరు, కాక్స్ హాన్సువైన తదితర ప్రదేశములయందును 13 నేల కిలోముల బాంబులను పరాసు విమానములు బరపి ఆపారవర్తములనుకలుగ జేసినవి.

జర్మనుల యుద్ధమును ముందుగ సూచించుట.

లండన్, మే 24:—ఆదివారమునాడు పరాసువారి నర్మిక అవస్థానమును బట్టి మంగళవారమునాడు జర్మనులు సమర మొకరేదరని సూచనముగలవనిఫాంపేనులోనున్న విలేఖరులందరంగీకరించిరి. అలీదారుణము గు యుద్ధములు ప్రతిక్షణము జరుగునని ప్రజలకునుచున్నారు. ప్రతిక్షణమును పరాసువారు ఈయుద్ధములకై ప్రతిప్రయత్నములను జేయుచుండుటచే జర్మనులు సమరమందు తలపడెననివో వారి అసమర్థత బయల్పడును.

పరాసువిమానములు.

లండన్, మే 26:—లాఫ్ఫుస్ యంత్రకాలకు త్తరమున జర్మనుల ప్రయత్నములను శత్రువులవలన మేము భంగపరచితిమి. 4 శత్రువిమానములను నేలగుల్పితిమి. మావిమానములు శత్రువుల స్థానములపైకి రి టున్నుల బాంబులను వదలెను. చాలాస్థానములకులేచినవి. ఒకచో తీవ్రముగమంటలు జేచినవి. కొల్మరుసి ససిలోను ప్రాంతములందు గూడ విమానములు బాంబులను వదలెను.

అమెరికా సేన

లండన్, మే 27:—మొదటి అమెరికా సేన మోగారు వశ సహితముగ రణరంగమున కేగినది. ఈ సేనలోనివారందరును కళాకాలా విద్యార్థులు. మరికొన్ని సేనలకు ప్రాప్తి సంకు విధానము నేర్పబడుచున్నది. వీరిలో చాలమంది వైద్య సహాయవర్గమున నిది కఠకే పని చేయుచుండిరి.

ఆంగ్లస్థానములు

లండన్, మే 26:—ఆంగ్లస్థానములు విస్తరింప జేయు బడెనని అధికారులు ప్రకటించిరి.

శత్రువులయుద్ధము విఫలమగుట.

లండన్, మే 28:—గతరాత్రి పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి:—టీటనుదగ్గర శత్రువులు ఫాంపేనులో రెండుమారులు తలపడిరి. రెండవయుద్ధమందు శత్రువులు మొదట మా పంత్తులలో చొరబడిరి. కాని కొంతకాలమైన పిదప వారిని సంపూర్ణముగ వెడలగొట్టితిమి. మూడవసారి కాన్సుగ్నో శత్రువులు యుద్ధముజేసి వ్యర్థప్రయత్నమైరి. ఫాంపేనులో శత్రువులతో పోరు విస్తారముగ జరుగుచున్నది.

ప్రత్యేకసంధి అసంభవము.

వెట్రొగ్రాడు, మే 28:—వైగాదగ్గర నున్న ప్రతి నిధుల మహాసభ వారితో ప్రస్తావించుచు ఉత్తర రణముఖమందు పోరుచున్న దెవలు డ్రాగ్మామిలాపు గారిట్లునుడిసిరి రక్షియనుటకు, స్వాతంత్ర్యయము అవిచ్ఛిన్నముగ లభించక పోవుటచే ప్రత్యేకముగ సంధి జేసుకొనుటలక ప్రయోజనము లేదు. ఇట్టిపడల ప్రత్యేకసంధి లభించు ఆ సంభవము జర్మనుల వైనిక సౌష్ఠ్యమును నూపు మాపుటకు మిత్రమండలివారికి తోడ్పడెననివో పోరునల్లకలయును. పరివర్తన ఫలితములను బలపరచవలెను. మన స్వదేశమునకు మోక్షము కొరువారందరును శక్తివంచనలేక భాల్మవాత్మ్యముతో ఒంపొరులకొకరు తోడ్పడి వైనిక వ్యోమకలందరు పైనికుల పట్టభాల్మభావముతో మెలగి వాని గమనోత్సాహుకలుగ జేయవలయుననియు ఉద్దేశగఘుల యొక్కయు. ప్రతినిధుల యొక్కయు దేశీయసభవారు తీర్మానించిరి.

రుష్యా

రషియానుండి అనుకూలముగ వార్తలు వచ్చుట.

లండన్, మే 24:—వారమురోజుల క్రితముకంటె రషియాలో ఇప్పుడు కొంచెము సంగతులు బాగున్నవి. బాల్టిక్ సాకాదశములు తమ యాశ్రయములను తీరవది. క్రమశిక్షకు మరల ప్రవేశపెట్టిరి. దేశమందంతటను శాంతిని కలుగజేయుటకు క్రొత్త ప్రభుత్వమువారు గొప్ప ప్రయత్నములు జేయుచున్నారు. కెరెన్స్కీ-గారు దీని విషయమై శ్రద్ధతో పని చేయుచున్నారు. ఈ సమ ప్రస్తుతము రణరంగములందు పశ్చిమము జేయుచున్నారు. యుద్ధమునందు వెనుదీయకువని ప్రోత్సాహము జేయుచున్నవారు. 19వ తేదీని తంతిములముగ పంపిన వీరి యుద్ధపత్రము కొంతవరకు ఫలించినది. ఈ యుద్ధ పత్రమును చదివిన కంటే నేరై గార యముఖమందు పోరుటకు సిద్ధులైనట్లు పటాలమువారు సంసిద్ధులైరి. ఇటీవల వైనిక్ క్రొత్తపాట్లను గురించి ప్రచురించిన విషయమై అపార్థము జేయుటదని సహాయ యుద్ధమంత్రిగారు ప్రతినిధులసభలో ప్రస్తావించిరి. ఇప్పుడున్నవో ఒండొరులు చుర్యాదలు జేసుకొనవచ్చును. నిష్పంధక యుద్ధమర్యాదలు నావించేబడినది. అంతయు పరాసు సాంఘికవాదులు మంది పని జేయుచున్నారు. పెట్రోగ్రాదులోనున్న రెండవవైనిక్ దేశీయ మహాజనసభవారితో ప్రస్తావించుచు నిలియుచు క్రమశిక్షగారు బారుగారిగిని పొందినగాని సంధి సమకూడదని తెలియజేసిరి

వైనికులు నితీయుతులుగ ప్రవర్తించుట

పెట్రోగ్రాదు, మే 26:—తమ సేనాధిపత్యమును త్యజించి జెనరలు కెన్స్కీ-గారు పెట్రోగ్రాదునకు వచ్చిరి. శత్రువులు సన్మాదమున ప్రవర్తించుచున్నారనియు శత్రువులతో కలియుటలేదనియు తెలియ జేసిరి.

రషియా ముసల్మానులు రిపబ్లిక్కు ప్రభుత్వమును ఆమోదించుట.

లండన్, మే 25:—మహమ్మదీయ ప్రతినిధుల దేశీయ మహాజనసభవారందరను రషియా రిపబ్లిక్ ప్రభుత్వమును ఆమోదించినది మాస్కోనుండి తంత్రి వచ్చినది. 416 అనుకూలముగను, 271 ప్రతికూలముగను తమయభిప్రాయమునిచ్చిరి.

పోలండు దేశముందు స్థితిగతులు.

లండన్, మే 27:—పోలండులో క్యరకారములు అనుకూలముగ నేరని జన్మముపత్రికలే ఒప్పుకొనుచున్నవి. జన్మములచే ఏర్పరుపబడిన పాక్షికలందరు ముఖ్యముగ నాజుప్రతినిధి సభగురించి వివాదాస్పాయములతో తగవులాడుచున్నారు.

ద్యాయులు పై శత్రువులు దాడివేడెట్లు.

లండన్, మే 27:—ఇటీవల ద్యాయులుకది దగ్గర నున్న పట్టణములపై శత్రువిమానముల నేకమారులు దాడి సల్పినవి. ప్రతివోటకు, చుట్టుముగ ఇన్ఫెయిలువద్ద చాలమంది చనిపోయిరి.

క్రత్యేకసంధి నలదనుట.

పెట్రోగ్రాదు, మే 26:—రషియనుల ప్రతినిధులదేశీయ మహాజనసభవారు ప్రత్యేకసంధి విలువదని ప్రకటించుగా నిర్వాదించిరి.

ఫిక్ల్యాండులో సమ్మెకట్టెను

పెట్రోగ్రాదు, మే 27:—ఫిక్ల్యాండులో చాలమకు క్యరకారమువారు సమ్మెకట్టిరి.

భూవైద్య నౌకాద్యోగ్యగుల మహాసభ

పెట్రోగ్రాదు, మే 28:—ప్రధాన కార్యాలయమును మొదటిసారి భూవైద్య నౌకాద్యోగ్యగులమహాసభ సమావేశమైనది. ఈ సభను ఎత్తిపెట్టెగా ప్రారంభించిరి. వైనికులకు సమగ్రోత్సాహము క్షేపించుటచే దేశమంతయు ఉత్పాదకముతో ముగియున్న దశమాట వాస్తవము. వైనికోద్యోగులకును, వైనికులకు వివాదాస్పాయములును, అపవమృతమును జనించుటచే దేశోపద్రవమునకు కారణమాయినది ఎత్తిపెట్టెగా నుడివిరి. తమ పటాలములకుపోయి చేరినవిదపక్షకులకు క్రమశిక్షకర్మ తిరుగయ్యుదమందు జయభరముగ గొర్రుట్టు జేయుదని వైనికోద్యోగులను ప్రోత్సహించిరి.

ఇటలీ

ఇటలీవారి జయముల వరిమిలి.

రోము, మే 26:—పాట్టజి నావాజా, సముద్రము మధ్య నున్న ప్రదేశమందంతటను ఇటలీవారు తమ యధికారమును నిరూపకముగ చెలాయించుచున్నవారు. సముద్రతీరమునకును కొమెక్ ఏకభూమి మధ్యనున్న పెర్మియాదుర్గము మాత్రము వశముకాకలసియున్నది. ట్రియస్టే, లాబాచి వైపున ఇటలీవారు యుద్ధముజేయుటకు సిలుగనున్నది.

బ్రిటిషు నౌకాదళము సాయమొనరించుట.

రోము, మే 25:—శత్రువుల పంపులదగ్గర ట్రియస్టే అభిలాషము నుండి మాకు కార్యోన్ముద్ధమందు సాయమొనరించుటకు అంగీకారము నౌకాదళములు మా నౌకాదళములతోను విమానములతోను పోరుచున్నారు. ప్రోవెన్కోలోనున్న విమానశాలల విధానము ప్రముఖతతో గూడుకొన్న యుద్ధకార్యాలయములపైన గూడ ఫిరంగులను ప్రేల్చుచున్నారు. శత్రువులు అనేకమారులు ప్రతియుద్ధములు జేసిరి. కాని వారికెట్టి లాభమును కలుగ పోవుటయే గాక రెండు నౌకా విమానములను గూడ కోల్పోయిరి. శత్రువులు పరంపరులుగ శత్రువుల జ్ఞానమును బరచుచున్నారు. ఇటలీ యుద్ధనౌకలు 4గురు వైమానికులను కాపాడినవి. నౌకావైమానిక దళములన్నియు చెక్కుచెదరకుండగ తమ యాశ్రయముల జేరినవి. క్రిందకు కూల్చబడిన నౌకావిమానముల మీద తప్ప సముద్రప్రదేశమున వెళుటను శత్రుపతాకములు నిరాజిల్లుట లేదు.

దుశ్శత్రువులగు స్థానములు వశమగుట.

లండన్, మే 26:—ఇటలీ వారిట్లు ప్రకటించిరి.—కార్యోదగ్గర భూరయ్యము జరుగుచున్న యుద్ధము. దుశ్శత్రువులగు ఇంకోక్ స్థానమును వశపరుచుకొంటిమి, 3,500 మందిని గూడ మా స్వాధీనము జేసుకొంటిమి. ట్రిమాపోనడి ముఖము నుండి జేమియోనోకు ప్రార్థితులగు నుండిన కందకములపంక్తిని వశముజేసికొంటిమి. స్టాండాల్, మెటిజియా మధ్యనున్న కొండలు గూడ మాస్వాధీనమైనవి. బోస్నియాలోను ప్రార్థికయందున్న శత్రువుల కక్షికస్థానము లన్నిటిని భేదించితిమి. కస్టాగ్నావ్జూమట్టును కందకములు మా చేజిక్కినవి. ట్రివోలి కు ద్వైరముఖమందున్న కొండపై మాస్థానములను విస్తరింపజేసితిమి. వాడిను ప్రదేశమందు శత్రువులను అపారనష్టముల పాలుజేసి వెనుకకు కార్యోలితిమి. మే 14వ తేదీనుండి జూలియన్ గంగమున మా చేజిక్కిన శత్రువుల సంఖ్య 22419. ఇందులో 488 ఉద్యోగస్థులు గూడ కలరు.

యుద్ధమునుగురించి ఆస్ట్రియావారు తెలియజేయుట.

స్థానానుండి సముద్ర ప్రాంతమునకు చాలకొనుండి యుద్ధము జరుగుచున్నదనియు, గుంపుగుంపులుగ ఇటలీ వారు నణంగుచుండు అవిరోహ జేసముతో పోరుచున్నారు. ఒక ప్రదేశమునుండి ఒకకోలోమిటరు వెనుకకుపోతిమని ఒక పత్రికలో వ్రాయబడినది.

కార్యో యుద్ధము.

లండన్, మే 27:—తీగ్రమగుయుద్ధము ప్రారంభింపబడిన న్యాయదశమున మేమిదిగోకు వశపరుచుకొనిన స్థానములను బలపరుచు కొంటిమి. దినమంతయు ఫిరంగులు కాల్చుబడెను. తీగ్రముగ పోరి సాంగ్స్కొలిసికి వాయువ్యమున మాస్కాల్కు జైనోకైలుకు ఆవలన మేమొక స్థానమును చేరితిమి. మెజెజ్జాకు పక్షిణమున 145-వ గుట్ట మావశమైనది. 10 ఫిరంగులను మందుగుండును 812గురు వైనికులను పట్టుకొంటిమి. వీరిలో 34గురు ద్యోగగులు, జమియానీ కు ద్వైరమున పోరు జరిగినది మేము కాస్టాన్జునజను చేరి దాటితిమి గాని అదటి శత్రుకోర్పులు మా ప్రదేశము నకిట్టినవి. పట్టు సరిహద్దు మాస్వాధీనమైనది. వైవాంగమున పట్టవాలోయలో కొండలు మాస్వాధీనమైనవి. 430 మందిని ఒక ఫిరంగుని అంకు కందక ఫిరంగులను పట్టుకొంటిమి.

పెర్మియాదుర్గ పట్టుమున ఇటలీ సేన ఆస్ట్రియాసేనను తారసిల్లెను. చాలమందిని మందుగుండును ఇటలీవారు పట్టుకొనిరి. ఆస్ట్రియావారి ఫిరంగుల ధ్వని అడిగినది. ఆస్ట్రియావారు తమ ఫిరంగులను శత్రువులకామింతురను భయమున వెనుకకు కొనిపోవుచున్నారు. కార్యో సాంజోరంగములందు తీగ్రమగుపోరు జరుగుచున్నది. ఇటలీవారు మాంకొచి నుండి సముద్రమువరకు వెనుకకు ముందుకు శత్రువులన్నారు.

ఆస్ట్రియానుల యుద్ధేశములు.

లండన్, మే 24:—మార్చులక రాజాగారి సేనాధిపత్యముక్రింద ట్రియాంట్ అవస్థానమునందు తీగ్రముగ పోరవలెనని ఆస్ట్రియానుల నిశ్చయించుకొనిరి జ్యూరివినుండి కారెండియాలియా పత్రికకు తెలియజేసిరి.

యుద్ధమింకను చెలరేగుచున్నది.

లండన్, మే 25:—ఇటలీ పత్రిక లిట్టుప్రకటించినవి:—సముద్రప్రాంతమునుండి స్థానావరకు యుద్ధము జరుగుచున్న యున్నది. యోధాగ్రేసరులగు శత్రువులు కాపాడుచున్న దుచ్చేద్యముగు యుద్ధములను మాసేనలు భేదించుచున్నవి. బుధవారము, గురువారము మా చే 10,245 శత్రువులు జిక్కిరి. ఈసంఖ్యలో 816 ఉద్యోగస్థులుగూడ కలరు. జేమియానో పంక్తికి దక్షిణముఖముగ శత్రువులు సారానోలితిమి. జేమియానోకు ద్వైరముఖముననుండి వెలిసిను సరిహద్దులవరకు మాస్థానములను వ్యాపించితిమి. శత్రువులు దక్షిణకార్యో దగ్గరను, మాంటుకట్ట, వోడిను ప్రాంతములయందు దారుణముగ ద్రుతి యుద్ధములుజేసి విపలులై ఘోరనష్టములపాలైరి. క్యాంటాలూషియా, టూల్స్కో ప్రదేశములపై మావైమానికులు బొంబులను బరపిరి. మాడు శత్రువిమానములను నేలగుల్పితిమి.

అమెరికా

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు

శత్రువుల వర్తకము

వాషింగటన్, మే 25:—అమెరికానుండి వెడలునపుడు బొల్షువుగా రిట్లునుడివిరి. యుద్ధములో దిగినది మొదలు రోజుల లోపుగ యున్నైట్స్ ప్లేట్సుపోయే ఒనరెరిదీన పోర్ట్సు లన్నియు ప్రసంశనీయులు. నేను కొండంత యాశలతో నిచటికి వచ్చితిని. నాతలంపుకంటే ఎక్కువగ నేను కమలాధిజాచితిని. బ్రిటిషు రాయబారులకు ఒసంగిన స్వాగతమును వారెన్నటికిని మరువజాలరు. వర్తమాన సంగ్రామముందు విజయము లగుటకు కలయక సాధనములను బడయుటకు వెసిడెంటు బిల్లుకుగాకిరిసి, ప్రభుత్వము వారికిని సర్వాధికారమును దేయ మహాజనసభవారు తప్పక నిచ్చెదరని నమ్మచుంటిని. ఇచ్చిర యధికారమును వీరు సమగ్రముగ ఉపయోగించవలెను. అమెరికావారి తోడ్పాటు సంగ్రామఫలితమును జేల్చునని నమ్మచుంటిని. ఈనయ్యకముతో మిత్రమండలి ప్రభుత్వములవారికి తెలియజేసెదనని బొల్షువుగారు నుడివిరి. మన మిత్రులకే గాక ప్రపంచమందు మానవస్వేచ్ఛార్పత్తి పరాయణలకును ధర్మపథింబుననే ప్రవర్తించు ఎల్ల సాధు జనులకును నుడిన మానస్సుంబగుచున్నదని బొల్షువుగారు నుడించిరి.

ఫలితములను వీమర్చించుట.

వాషింగటన్, మే 26:—సమావేశాంతరమున యున్నైట్స్ ప్లేట్సునుండి ఆంగ్లరాయబారులు వెడలుచుయమున భూవికాలమందు అమెరికావారికిని మిత్రమండలివారికిని అంత్యోత్తోపయోగముగు కొన్ని సంగతులను సుప్రమాణముగ తెలియజేసిరి. ఆసంగతు లేవ:—ఆంగ్ల అమెరికా ఉద్యోగస్థులు ఒండొరుల యెడ తాము జూపిన సానుభూతిని వర్ణించు తరము కాదు. ఒండొరుల సమావేశముచే మిత్రమండలివారికిని, యున్నైట్స్ ప్లేట్సువారికిగల వాంఛనీయుములను తెలిసికొనిరి. సహకారము హెచ్చినది. ఎవరికెక్త వారికి తేటపడినది. పూర్వమున్న భయ మంతరించినది. ఇప్పుడు యున్నైట్స్ ప్లేట్సువారు పూర్తిగ మిత్రమండలివారి వాంఛనీ నరయగలిగిరి. మిత్రమండలివారికి అమెరికా వారి వస్తు సంపదలు తెలియుటయేగాక ఎంతెట్లుకు సహకారగ నుండునో సాదా తెలిసికొనిరి. శాసనబద్ధము కానిది వీరియు ఫలితవలదని చాలమంది యంగీకరించిరి. ఈరాయబారులలో అనేక మంది రణరంగముందు స్వయముగ పనిజేసినవారుగలరు. తమ స్వానుభవమును అందరికిని తెలియజేసి కర్తవ్యము లగు వాని నాచరించుటకు సిలుకలుగ జేయుచుండిరి. ఏమాన్యు ముఖ్యానసరములో కాని నన్నిటిని జెలుపుటచే అత్యంత లాభకరముగ నున్నది 125 సంవత్సరముల నాటికంటే నేడు అపరిమితమగు మైత్రితోను, బంధవ్యయతోను యున్నైట్స్ ప్లేట్సువారు ప్రేమబ్రదికవారితో సంపదించుచుండిరి.

ఎక్కువసానుభూతి

ఆంగ్లభాషను మాట్లాడు రెండు శాఖలవారును ఎక్కువసానుభూతితో పెలగుట బొల్షువుగారు కమలాధిగానిది.

బ్రిటిషువారు ఆమెరికావారి చిత్తవృత్తి ననుసరించి మెలకువతో మెలగిరి. ఆమెరికావల వ్యవహారములతో జోక్యము కలుగజేసి కొన్ని నష్టము కనబడకుండ నుండుటకు సర్వదా బ్రిటిషువారు ప్రయత్నించుచున్నవారు. బ్రిటిషువారికి గలిగిన యనుభవమును ఆమెరికావారికి తెలిపినచో ప్రస్తుత రాజకీయ విషయములకు దానివలన నేదైన లాభము కలిగిన ఆమెరికా వారట్లు ఉపయోగించుకొందురను భావముతో మాత్రమే బ్రిటిషువారు రట్లు చేయుచున్నారు. దీనివలన బ్రిటిషువారిభావము యుద్ధ విషయములయందు మాత్రమే గాక యుద్ధానంతర విశ్వ విషయములయందు గూడ లక్ష్యపగుట చేకూరినది ఆమెరికావారి భావము యుద్ధానంతర విశ్వవిషయములనుండి తాత్కాలిక యుద్ధవిషయములయందు లక్ష్యపగుట చేకూరగలదు.

సంగతులను బాగుగ గ్రహించుట

ఉభయపక్షములవారును సంగతులను బాగుగ గ్రహించిరి. ప్రెసిడెంటు విల్సనుగారి దేశీయ సంఘపద్ధతిని నూచాయగ చర్చించిరి. కాని పూర్తిగ పరిష్కరించలేదు. మధ్య యోపాసామాజ్యమును స్థాపించెడు జర్మనుల ఏర్పాటులను బాగుగ చర్చించిరి. దీనికి ప్రతికారముగ రుషియా, స్పెయిన్, మాంటెనీగ్రో దేశములకు తిరుగ స్వాతంత్ర్య మీయవలెనని గూడ నిశ్చయించిరి. రాజ్యాక్రమణ, నష్టపరిహారము వలదని రషియావారు నడిపెడుమాట లేదు. మనకు వ్యతిరేకముగ లేవు. ఎవ రేమార్పులను సూచించినను కోల్పోయిన రాష్ట్రములను వశపరచుకొనుటలో అందరును అంగీకరించుచున్నారు. రషియాలో సంగతులన్నియు అనుకూలముగ నుండునని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి ప్రతినిధులు తెలుపుచున్నారు. పోలండునకు స్వాతంత్ర్యముమిచ్చుట ఐర్లండు పెన్సిల్వేనియానులనుగూడ చర్చించి వర్తకవ్యవహారములను బాగుగ చుట్టించి దానిలాభము చిరకాలముండునట్లు జేసిరి. సాధారణముగ యుద్ధ ప్రైడ్మెట్టులవారు వర్తకవిషయమున బ్రిటిషువారికి ప్రత్యేక సౌకర్యములను కలుగజేసెదరు. శేషానుభవా రెట్టి కాసమును చేయ నందున వీనిని గురించి సమీక్షముగ వెలిబుచ్చుటకు వీలులేదు. వస్తువులకు ఒకే ధరలను విధించుటకు ప్రత్యేకముగ ఒక వర్తకసభను మేర్పరచును. ఆర్థికమును లేకుండగను, రాష్ట్రీయముగ ఆహారపదార్థములను పంచి బెట్టెదరు. దీనివలన బలాత్కార ముండజాలదు.

ఆమెరికావారు బ్రిటిషువారి సముద్రపు ముట్టడిని ఆమోదించుట.

వీలయినంత వరకు ఆమెరికావారు బ్రిటిషువారి సముద్రపుముట్టడికి సాయ మొనర్చెదరు. స్క్వాడ్రి షిప్లయో హాండువారికి ఆహారపదార్థములను రాయబారుల ద్వారా పంచి బెట్టెదరు. క్రొత్తగ ఎగువతి పత్రములను ప్రవేశపెట్టుటతప్ప బ్రిటిషువద్దతిని ఎంతమాత్రమును మార్చుటలేదు. శత్రువులకు సంబంధించిన వర్తక సంఘములకు ఆమెరికానుండి సరుకులే వియు పోకుండ నేర్పాటు జరుగుచున్నది. మిత్రమండలి వారి గోధుమ కార్యనిర్వాహక సంఘము వారి ద్వారా ఆమెరికా కనడావారి గోధుమలను మిత్రమండలి వారికి విక్రయించుటకు నిశ్చయించిరి. బజారులో గోధుమలధర హెచ్చుతగ్గుగనుండునను భయముచే ఏర్పాటుల వివరమును తెలుపుట లేదనిరి. ఇదే ప్రకారము ఆయుధసాగుగ్రి సమస్యయు పరిష్కరించబడినది. లండను పంచాయితీలో శ్వేత ప్రతినిధులు సప్లము, వర్తకవిషయములలో పనిచేయవలెనని మున్దెట్టెట్టువారు గోరిరి. ఇవిగాక భూవైశ్యకావాకాశముల సహకారమునుగురించిగూడ ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి.

స్థానమును బలపరచు కొనుట.

నేటిపదార్థము ఖీల్ముల్ల ను సర్ డగ్లసుపేగు గారిట్లు ప్రకటించిరి:— గొర్రె కత్తె ముఖమునన, అర్జింటైనుకు ప్రాగ్నిక్కునను శత్రువులవాడిగ గతాత్రినిఫలము జేసితిమి. స్కార్ప్సిండికి ప్రకృతనకూడ మా స్థానములను బలపరచుకొంటిమి. యిల్లెస్బర్క్, స్కార్ప్సిచుద్ధ్య శత్రువుల దారుణముగ ఫిరంగులతో పోరిరి.

బ్రెజిలు - మిత్రమండలి వారు.

లండన్, మే 27:— బ్రెజిలువారి 'టాజూకా' నాకను అంతర్గాములు టార్పిడ్లతో గొట్టిమంచుటచే బ్రెజిలియను ప్రభుత్వము వారు మిత్రమండలి వారితో కలియుటకు యచ్ఛించియున్నవారు.

అంగ్లేయులు కొంచెము ముందుకేగుట.

నేటిరాత్రి బ్రిటిషువారిట్లు ప్రకటించిరి:— పాంపేరు నాన్ క్రోయిసెల్సు మట్టుప్రక్కల కొంచెము ముందుకేగి కొంతధలమును ఆక్రమించుకొంటిమి. కోజాయెన్ నదివద్ద కావలి వైశ్యములతో పోరి కొంతమందిని బంధించి జేసితిమి.

నిన్నటి విమానయుద్ధమందు మాడు జర్మను విమానములు నెలకూల్చితిమి. రి దింటిని క్రిందకు భారదోలితిమి. మా మానములు కలుపించుటలేదు.

జర్మనీ

జర్మనీలో అగ్నిప్రమాదములు.

ఆమ్స్టర్డుం, మే 26:—జర్మనీలో గొప్ప అగ్ని బ్యాలులు ఇంకను ప్రజ్వరిల్లుచునే యున్నవి. బెర్లినులో నున్న వర్తక స్థలములను దోచుకొనిరి. దీనిలో నున్న పెట్రోలు, హైడ్రోజెన్ గ్యాసులను చెరువులు అంటుకొని ప్రేలినవి. అగ్ని ప్రమాదములజూడ ఎవరో బుద్ధి పూర్వకముగ తగుల బెట్టుచున్నారని తలంచుచున్నారు.

సమ్మోకట్టుకు కారణములు.

లండన్, మే 24:—మ్యాటిక్ ప్రతికా విలేఖకుడు జ్యూరీనుండిట్లు తెలియజేసినాడు:— శత్రువులను తగ్గించుట చేపనివాండ్లు సమ్మోకట్టుకు జరిగినది అపకృష్టపదార్థములు విరివిగ లభించక పోవుటచే కోజానకు 5 గంటల చొప్పు యుద్ధపు పనివాండ్లు పనిచేయుచున్నారు.

వైద్యసహాయనౌకలను జర్మనులు

క్రొత్తగ వెరపించుట.

లండన్, మే 26:— బెర్లినునుండిచ్చిన ప్రభుత్వము వారి తంతివలన క్రొత్తగ జర్మనులు మరల వైద్యసహాయ నౌకలను భయపెట్టుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. బ్రిటిషువారు వైద్యసహాయనౌకలను అక్రమముగ ఉపయోగించుచున్నారని మరల నిర్దానజేయుచు ప్రత్యేకితములైన యన్ని సముద్ర ప్రదేశములందును, మధ్యతరా సముద్రమందును వివక్షత లేకుండ అన్ని వైద్యసహాయ నౌకలను ముట్టించి తక్షణము ముంచివేయుదురుననియు వ్యాధిగ్రస్తులై నట్టియు, తుతగాత్రులై నట్టి వైద్యులను సహానికానుండి గ్రహించేపు యిను పవారలనై తలమాతకు గొంపోయి యదోష్టునుండి జర్మనులు ఏర్పడిన మృతులనుగూడ కొంతవేగముతో వైద్యసాయపు నౌకలను నడిపించెదరుని యంగీకరించినచో జబ్రొట్టరు వ్యారా ఆంగ్లేయులై వ్యసాయ నౌకల పోనిచ్చెదరుని జర్మనులు తెలియజేయుచున్నవారు. 6 వారములకు ముందుగ బయలుదేరుకాలము వైద్యసాయపునౌక పేరును జర్మను ప్రభుత్వమువారికి అంగ్లేయులు విన్నవించుకొనవలెను. యితర ప్రదేశములనుండి బ్రిటిషు శత్రువులతో ప్రవేశించు నౌకలపేరును, అవి ప్రవేశించు కాలమునుగూడ తెలియజేయవలెను. బ్రిటిషు దేశములయందు తమ లాభములను కాపాడుచున్న తటస్థరాజ్యపు ప్రభుత్వమువారి ప్రతినిధి అంగ్లేయై వ్యసాయ నౌకలలో వ్యాధిగ్రస్తులను, తుతగాత్రులను, దాగులును, వీరి కుపయోగించు సామగ్రి తప్పనిపేర్చించబడిన యితర ఆయుధసాగుగ్రి మున్నగునవి లేనని నౌక పయనమగుటకు ముందుగ ప్రకటితము జేయవలెను.

సాగ్రామును వార్తాపత్రికలు.

ఆమ్స్టర్డుం, మే 27 — ముద్దహారంధమైనది మొదలు నేటికి జర్మనీలో 630 వైదికపత్రికలు నిలిచిపోయినవి.

ఆస్ట్రీయా

జోసెపు ప్రభుత్వము ప్రధానమంత్రిత్వమునకు ఉపయోగము.

ఆమ్స్టర్డుం, మే 27:— ప్రధానమంత్రిత్వ మక్కర్లే తదని ఆస్ట్రీయాను జోసెపు గారు నిగారింపినట్లు బుడాపెట్టు నుండి తెలియజేసినది.

స్పెయిను—అంతర్గామి సమస్య

లండన్, మే 27:— స్పెయిను మంత్రివర్గమువారింకను అంతర్గామి సమస్యను గురించి చర్చించుచున్నారు. స్పెయిను దేశమును జర్మనులు గూఢచారులకు పనిచేయుచు మనరవాస్యములను కనిపెట్టుచుండగ మనము వారిని దేశమునుంచి వెదలపాట్లక పోవుటచేసెను, వారి అక్రమచర్యలను నివారించకపోవుట చేసెను మన సముద్రతీరములయందు అంతర్గామిలను నిస్తాముగ ప్రవేశపెట్టుచున్నారని దొరతనమువారి విమర్శలు తెలియజేసిరి.

స్వీడను నౌకలను హెచ్చుగ బుట్టుకొనుట.

లండన్, మే 27:— ఢిల్లాల్యంకుకు పోవుమాగ్గమున బాల్టిక్ సముద్రమందు 3 స్వీడనునౌకలను బంధించి స్వీడనునుండి జర్మనులు గొంపోయి.

బ్రిటన్ దేశములో రషియా రాయబారి

పెట్రోగ్రాదు మే 26:— లండను నగరమందు రషియా రాయబారిగ ఇజోలిస్కిగారిని నియమించి రన్నవాగ్గ ఆసక్యము లండనునగరమందు వీరిఉద్యోగము గిరిచి ఎట్టిమానము గానరావు వీరిని ప్యాకేసుగో ఇంకొకస్థానమున నియమించెదరు.

నూలు వర్తకము.

లండన్, మే 26:— దేశవర్తకమునకును 280, 000 నేతగాండ్ర శతమును నూటికి 10 పౌనుల చొప్పు హెచ్చించిన ఎంతము వ్యవస్థగనో అంతవీలునగల నూలు సరుకులను లొంకామెరు, డెస్సెమెర్ పారిశ్రామిక సంఘమువారు విదేశస్య దేశ వర్తకమునకు కొనిరి.

అధిని వేశములకు వలస బోవుట.

లండన్, మే 26:— అధిని వేశములకువలస బోవు విషయమై సామ్రాజ్యముద్ధసభవారికి ఇండియా ప్రతినిధులు సమర్పించిన నిశ్చయించు ఆయా అధినివేశములవారు ఏర్పడిన నిరోధకములను విమర్శించుచు భారతీయులభావములకుకనిధముగ స్పష్టపరిచిరి:—సామ్రాజ్యభివృద్ధికి పాటుబడుచున్న భారతీయులు ప్రస్తుతమందు రెండుభావములతో గూడుకొన్నవారు. బ్రిటిషు పౌరులను ఏర్పరచుచున్నారు. సామ్రాజ్యమును భారతీయులకు మధ్యభాగము గన్నదని సంతసించుచున్నవారు. గాన సామ్రాజ్యవాసులకు గలుగు హక్కులను మామగూడ ప్రకాశింపు పని కోరుచున్నారు. తమ భారతీయ జాతీయము ప్రాచీననాగరికతను నరేశ్వరంపరాగతమగు ఫిక్సెరిజాదిబాలకప్పారు నున్నారు. సామ్రాజ్యము నియతము తమ యశస్వినములకు ధారపోసిరి. తమ ప్రభుత్వైని భైర్యరాహ సములకు లోకము నకు తెల్లముచేసిరి. బ్రిటిషు పౌరులు వీనిని లెస్సగ గుర్తించి దరుగాక యని కోరుచున్నారు. సుకల్పమును, ఉపలబ్ధియును ఈవర్షమును అధికముగ గూడియున్నవి. ఈపక్షముల అధినివేశములవారుగూడ ఇట్టి మనోవాసనలతో డనే అప్రయోజించినచో భారతీయులు విహిక విషయముల పట్ల నకారణముగ పట్టుబట్టుట వారుకాని గ్రహీంప గలుగుదురు.

నియమానుసారముగ విక్రయింపబడు తేయాను

లండన్, మే 26:— దొరతనమువారి క్రొత్తప్రధతుల ప్రకారముచ్చెగు తేయానుకుబయలుగ తక్కువరకపు నావాఫీనాతేయానును చవుక విక్రయించి చిల్లర దుకానంవారును హిందూదేశ, సింహళపు తేయానుకు నష్టముకలిగించి దాని పేరును పాకుజేయునుని లండను తేయానువర్తక సంఘము వారు భయపడుచున్నారని ఈవాంముక తెలిసినది.

చినాలో అనావృత్తి.

హాంగ్, మే 27 — చువ్యు ఉత్త చీనా వ్యాయు. దుర్వము లేకుండుటజే పరిపంటంతయు పావమునది. ఈపుట్టి నేమానుని భయపడుచున్నారు.

ఆర్లవైనికోవ్యోగుల యుత్తరపుల ప్రకారము మదరాసు దొరతనమువారి జనరలు కేటర్ల యుత్తరపు లేనిది నీలగిరి జిల్లాలోనికి కాలుపెట్టి గుర్తించుటకు ఆయన మునుపటివ సుద్యమించుచున్నప్పుడే గాను ఆర్లవైనికోవ్యోగులకు ఆయన ప్రధానముగ దొరుకువలయును. ఈ ధరభాసుల యుద్ధానికి చెన్నపురి దొరతనమువారి కంపును. ఆది బాగువారు దొరతనమువారు ప్రకటించిరి.

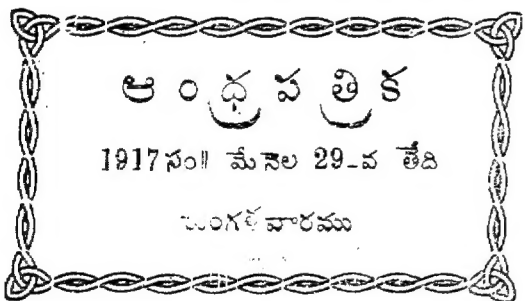
గతకు కివారము వాకు మామాయందు మిషన్రీ లొంగు సభ మొచ్చిరి. "కొరతనమువారు లాటరీల నామాకి ముసభవారి కసంశ్చిత్తికరము చున్నది. దొరతనమువారు యామోదన కారణమున ప్రజలయందు జూరమాదిగాలకురునీతి ప్రోత్సహింపబడినదను. ధక్యముకై మిత్రమండలి పోలచున్నది. ఆయోగ్యపు మార్గముల మూలమున నీవీగాటమునకు ధనమునుగూర్చి యల్పింపరాదు. గనుక యిదివఃకున్నలాటరీ యామోదములను రద్దుచేసి యిట్లువై నెట్టి విధమగులాటరీగూడ దొరతనమువారు నామాకింపగూడదు. న్యాయమార్గానుకూలములగు యే యితర పద్ధతులైన సభవారామోదించి దొరతనమువారికి రోడ్డుమధురను నౌక తీర్మానమును మదరాసు విషపుగా రుపపాదించిరి.

ఆంధ్రవిద్యానిధి వసూలు

ఇంతవరకు వసూలు మొత్తం	1235-10-7
1 మారి వెంటట సరిపెంహంగారు	1-0-0
2 అచ్యుత వెంటట సరిపెంహంగారు	1-0-0
3 ఉప్పలూరి రామబ్రహ్మంగారు	1-0-0
4 అచ్యుతన్న వెంకట్రావుగారు	1-0-0
5 కిష్టా వెంటట కృష్ణయ్యగారు	1-0-0
6 దాసు కేశవరావు గారు	1-0-0
7 నూడూరి లక్ష్మణరావుగారు	1-0-0
8 గోపాటి లక్ష్మీ నారాయణగారు	1-0-0
9 నోరి రామశాస్త్రిగారు	1-0-0
10 చుట్టపల్లి సరిపెంహంగారు	1-0-0
11 కొర్రా రామరావుగారు	1-0-0
12 చెరుపల్లి వేంకటప్పయ్యగారు	1-0-0
13 లంక నాగేశ్వరరావుగారు	1-0-0
14 దివపాటి నామయ్యరావుగారు	1-0-0
15 మద్దూరి వరదరాజు గోపాలరావుగారు	1-0-0
మరియు ఇతరుల ఖర్చులతో	14-13-0
	1250-7-7

విషయానుక్రమణిక.

జూబులు	2
విశేష తంత్రీవాదాలు	3-4-5
ప్రధానవ్యాసము	6
ఆంధ్రోద్యమము	7
విరోధామహాసంగ్రహము	8
ఆంధ్రోద్యమము	8-9
విద్య మయములు	10
విద్యోద్యమములు	11-12
విద్యోద్యమములు	13-14
ఆంధ్రోద్యమములు	15

ఆంధ్ర పత్రిక

1917 సం॥ మే 29-వ తేది

మంగళవారము

ఆంధ్ర పత్రిక

ఆంధ్రోద్యమము భూపతిరాజు వేంకటపతిరాజు గారి యధ్యక్షతక్రిందను నిన్నును 26-వ గుంటూరు మండలసభ గూడినది. ఆంధ్రోద్యమమునందు ఆంధ్రోద్యమమును గురించియును ఆంధ్రోద్యమమును గురించియును మండల రాజ్యాంగ సమస్యలను గురించియును సభాధిపతి చర్చించెను. స్వకరిపాలన విషయమై ప్రసంగించుచు "ఆంధ్రులు బహుదోషమును ప్రతి గ్రామమునను జరుపవలెను. ఆంధ్రోద్యమ మొత్త విశేషముగ నుండిన నంత తర్కతర్కముగ ఫలము సమ కూర్చుట యొక్క యాచారము" అని వేంకటపతి రాజుగారు చెప్పిరి. గవర్నరుగారు స్వ రాజ్యాంగదోష మప్రకారము చెప్పియుండిరి. ఈ యాంధ్రోద్యమము నాపుటకు ప్రయత్నములు చేయు బడునని చెప్పియుండిరి. నాయకులు స్వరాజ్యాంగదోషమును వ్యాపింపజేయుట ప్రయోజనకరమని చెప్పుచున్నారు. ప్రజలేమాగ్గము సవలంబించుట శ్రేయోదాయకమే నిర్ణయించుట పాలకులకు ధర్మము. సభాధ్యక్షుని యుపన్యాసమునందు

మండలమునకు సంబంధించిన జలాధారములు, మురుగు కాలువలు, ట్రైలుమార్గములు, చోర సంస్కరణ స్థానములు, గ్రామపంచాయతీలు, గ్రామమార్గములు, వైద్యసాధనములు మొదలగు విషయములు చర్చింపబడినవి. గుంటూరు మండల వృద్ధి కవసరమైన జలాధారములందు కృష్ణా రిజర్వాయరుని రక్షణము ప్రముఖము. దానిని పాలకులు వెనుకబెట్టిరి. భృగుభండ్ర ప్రోజెక్టు అవసరమైనను నిలుపుదల చేయబడినది. 1914-15 నందు జలాధార నిర్మాణమునకు 665 వేలు శాంక్షను చేయబడినను 500 వేలు మాత్రమే వ్యయముచేయబడినది. జలాధారములకు తక్కువ వ్యయముచేయుటయును ట్రైలుమార్గములకు ఎక్కువ వ్యయము చేయుటయును వింతగనున్నదని వేంకటపతి రాజుగారు తెలియజేసిరి. డెల్టా ప్రదేశములందు మురుగు పారుదలకు తగిన సదుపాయములు లేనందున గత సంవత్సరమునందు వరదలవలన గలిగిన నష్టము పాలకులకు చెలిసియున్నది. అయినను పాలకులు మురుగు కాలువలకు తగినవ్యయము చేయుటలేదు. "డెల్టా భూములవలన 724 లక్షల రూప్యముల లాభము వచ్చుచున్నప్పుడు మురుగు కాలువలను బాగు చేయుటకు తగినంత సొమ్మును ఖర్చుపెట్టకుండుట యన్యాయము" అని సభాధిపతి తెలిపిన భావమును పాలకులు గమనింపవలసి యుండును. గ్రామ మార్గము లన్ని మండలంబులందును హీనస్థితియందున్నవి గుంటూరు మండలమునందు 789 మైళ్ల రాతి రోడ్లు 180 మట్టిరోడ్లు కలవు. ప్రజలు రోడ్లు నెప్పుడు చెల్లించుచున్నారు. ఆ నెప్పుచందు విశేష భాగము పట్టణములకు బోవు రాతిరోడ్లకై వినియోగ పడుచున్నది. మండల సభలయందు ప్రతియేటను క్రొత్తరోడ్లను వేయుటను గురించి తీర్మానములు ప్రతిపాదించ బడుచున్నవి. కాని ప్రయోజనము గలుగుటలేదు. స్థానిక స్వపరిపాలనమును వ్యాపింపజేయుటవలననే స్వకరిపాలనాధికారము గల ప్రజలు వారికి దగిన మార్గములను నిర్మించుటకు జిల్లాబోర్డులను నధికారులను తొందరపెట్టి కార్యములను సాధించగలరు. గుంటూరు మండలమునందు 13 లక్షల ప్రజలకును 19 వైద్యశాలలు మాత్రము గలవు. ప్రజలకు వైద్యసహాయమును వ్యాపింపజేయుట కింకను ననేకములైన వైద్యాలయము లవసరమగుచున్నవి. వర్తమాన స్థితియందు పాలకులకు పాశ్చాత్య వైద్య విధానమునా దభిమాన మున్నను విపరీత వ్యయమునకు లోనైన విధానమును దేశమునందంతటను వ్యాపింపజేయుట సాధ్యముగాదు. ఈ సందర్భమునందు "మండలజనులకు పూర్తిగలాభము గలుగ చేయదలచినచో ప్రతి గ్రామమునకు కొద్దిఖర్చుల మీదను ఆయుర్వేదవైద్యుని ఉంచవచ్చును. ఆంగ్లేయ వైద్యమువల్ల లాభము పొందజాలక ఆయుర్వేద వైద్యమువలన లాభముపొందిన రోగుల ననేకులను మన మెరుగుదుము." అని సభాధిపతి తెలిపిన భావమును పాలకులు ప్రజలు గమనింప వలసి యుండును.

సభాధిపతి ఆంధ్రోద్యమమును గురించి ప్రసంగించుచు "ఆంధ్రదేశమును ప్రత్యేక రాష్ట్రముగ భూభాగము ననుసరించి విభజింపనిచో మనకు కలుగవలసినంతమేలు అనతికాలములో గలుగుట దుర్లభము" అని తెలిపియుండిరి. స్వయం సహాయమును నమ్మి ఈఫలప్రాప్తికి మనము పాటుపడవలసి యున్నాము. "యుక్తకాలమున ఆంధ్ర రాష్ట్ర విభజనకై ఏర్పాటుచేయ ప్రభుత్వమువారిని శాసనసభలలో కొరదగియున్నది. శాసనసభలో అనుభవముగల ఆంధ్రసభ్యులు ఆపనికీ పూనుకొన్న బాగుండును, లేనిచో వైస్రాయల్ త్వరలో నాకా పనిని

పూనుకొనవలయునను ఉత్సాహము గలదు." అని భూపతిరాజు వేంకటపతిరాజుగారు పరమోత్సాహముతో తెలిపిన భావము ఆంధ్రతత్త్వమును గ్రహించినవారలకు మహాదానందమును గలిగింపగలదు. ఆంధ్రోద్యమమునందు సంపూర్ణోత్సాహము మాతృభావమును గ్రహించినవారలకు మాత్రము గలుగును. మాతృరూపమును సందర్శించినవారలకు సర్వత్ర మాతృ రూపములు ప్రత్యక్షమగుచుండును. అన్ని రూపములందును మాతృలీలలు గోచరంబగుచుండును. అన్ని భావములందును మాతృభావము వర్ణస్ఫుట మగుచుండును. ఈ రూఢిజ్ఞానము గలిగిన వారలకే ఆంధ్రోద్యమమునందు సంపూర్ణోత్సాహము విశ్వాసము గలుగును. ఆత్మవిశ్వాసము లేనివారలకు సంకల్ప సామర్థ్యము గాని వ్యవహార నిష్కాణ సామర్థ్యము గాని కలుగనేరదు. ఆత్మవిశ్వాసము గలవారలు విఘ్న పరంపర లష్టపడినను కష్టము గలిగినను ధనము పోయినను ప్రాణోపద్రవము సంతాప్తమైనను వారి మహా ప్రయత్నములను వదిలెను. భర్తృహరి నీతి శతకమునందలి మహోపదేశమును స్మరించుచు నాంధ్రులందరును నాంధ్రోద్యమమునందు సంపూర్ణోత్సాహమును సంపూర్ణ విశ్వాసమును గలిగి ఆంధ్రోద్యమోప లబ్ధికై పాటుపడి మాతృ ప్రసాదమును బడయుటకు పాత్రులగుమరని నమ్ముచున్నాము.

(o)
అటవీ సంపదిలు.

హిందూదేశమునం దపారమైన యరణ్య సంపదలు గలవు. వాని యుపయోగమును వ్యాపింపజేయుటకు తగిన ఏర్పాటులను జేయకుండుట వలనను దేశసంపదలు వికసించుటలేదు. హిందూదేశమునకు విదేశములనుండి 1914-15 నందు 113 లక్షల రూప్యముల నిష్పవెట్టెలు దిగుమతి చేయబడినవి. నిష్పవెట్టెల వ్యాపార మిప్పుడు విశేషముగ జపానుతో నడచుచున్నది. హిందూదేశమునందు నిష్పపుల్లలు పెట్టెలు చేయుటకు తగిన కొయ్య దొరకనందున సీపర్శ్రమవృద్ధి గాలేదని తెలియుచున్నది. హిందూదేశమునందు నిష్పపుల్లలను జేయుటకు తగిన కొయ్యలను గురించి అటవీ శాఖాధికారి యొక పుస్తకమును ప్రచురించెను. అందు నిష్పపుల్లలను జేయుటకు తగిన కొయ్యలు అవి దొరికెడి స్థలములు తెలుపబడినవి. హిమాలయ ప్రాంతములందు దేవదారు చెట్ల వనములు గలవు. ఆ చెట్ల కొయ్యలను పలకలుగ జేసి నిష్పవెట్టెల యంత్రాలయములు గల ప్రదేశములకు పంపుట కేర్పాటును జేసిన ఈ పర్శ్రమ సులభ సాధ్యమగును. నిష్పవెట్టెలు జనాకీర్ణమైన ప్రదేశములందు ఖర్చుపడును. కొయ్యలు హిమాలయ ప్రాంతములందు గలవు. కొయ్యలు పర్శ్రమ గారమునకు చవుకగ జేసిన నిష్పవెట్టెల పర్శ్రమము సులభ సాధ్యమగును. దక్షిణ హిందూదేశమునందును సీప్రతిబంధకమే గలదు.

అటవీ పదార్థముల సాహాయ్యమువలను నిర్మితము గాగల పర్శ్రమలందు కాగితము పర్శ్రమయును ముఖ్యమై యున్నది. కాగితము పొడినిజేయుటకు తగినచెట్లు అడవులందు విశేషముగ గలవు. వెదురుచెట్ల పనికి విశేషముగ నుపయోగ పడును. కాని వాని యుపయోగమును గ్రహించి కొయ్యపొడి పర్శ్రమకు సాపించినవారెవరును లేరు. కొయ్యలకొకప్పుడు సరణ్యమునందు దిక్కులేకను పెరిగెడి గడ్డియును కాగితములను జేయుట కుపయోగించును. గడ్డి ఈ బంగాళము అస్సాము బర్మాలయందు

విశేషముగ గలదు. కొల్లేటియందు గల జనుము వరిగడ్డియును కాగితపుట్టలను ముసక కాగితములను జేయుట కుపయోగపడును. ఈగడ్డిని నెరుల్లను వాడి న 50, 000 టన్నుల కాగితములను అట్టలను జేయుటకు ఏలుగలదని తెలియుచున్నది. కాగితములకు రాను రాను ధర హెచ్చుటయును గిరాకి హెచ్చుటయును సంభవించగలదు. పాలకు లీ పరిశ్రమ విషయమై శ్రద్ధను వహింపవలసి యుండును. ప్రజలకు తాతా కంపెనీ వంటి వారు పూనుకొనిన గాని ఇట్టి పెద్ద పరిశ్రమను స్థాపించుట సాధ్యము గాదు.

కన్యాదైవ్యాశ్రమము

కన్యా పురి రాష్ట్రము నందు కన్యాశుల్కము, కాళికట్టలం దున్నత దైవ్యాశ్రమములు గలవు. ఆ దైవ్యాశ్రమము లందు గతసంవత్సరమునందు 276 మంది పిచ్చివాండు చికిత్సను బొందిరి. అందు 222 మంది పురుషులు 54గు స్త్రీలు గలరు, అందు 48 పురుషులు 11 స్త్రీలు శేరస్థులు. ఉన్నట్టులను 249 మంది పనిపాటులను జేయుటయందు నియోగింప బడిరి. ఉన్నానాలయములను పోషించుటకై నెలకు రూ 4423లు వ్యయము చేయబడు చున్నది. పనిపాటులు వలన సంవత్సరమునకు రూ. 1701 లు లభించు చున్నవి. విశాఖపట్టణము నందలి ఉన్నతాలయమునందు గతసంవత్సరమునందు 110 మంది దైవ్య సహాయమును బొందిరి. కాని పాలకుల నిజేదన ప్రకములందు ఇతర విషయములు లేనందున నున్నాదస్థితి వృద్ధిచందున్నదియు, తగ్గుచున్నదియు, నిష్క్రయించుట కాధారములులేవు.

బంధకప్రాంత నిర్మూలనము.

నాలుగు మాసములకు పూర్వము బంధకప్రాంతము నా పుటకు కొన్ని ఏండ్లు పట్టునని ఛేదెట్లకు గారు చెప్పియుండిరి. రెండు దినములకు పూర్వము బంధకప్రాంతము పునరుద్ధరణ చేయబడదని ఛేదెట్లకుగారు చెప్పియుండిరి. ఈ నాలుగు మాసములలోను ఛేదెట్లకు గారి భావములం దింతయూర్పు గలుగుటకు ముఖ్యకారణము సామ్రాజ్యసభా సమావేశమని నిర్ణయం పరచుచున్నది. ఛేదెట్లకు గారు సామ్రాజ్యసభ యందు హాజరై, "నింపులతో సంప్రదించినపుడు వారి దృఢాభిప్రాయం గనుగొని యుండును. మమ్మునకు ప్రభువుయొక్క వారి దృఢనిశ్చయమును తెలిపి యున్నారు. ఈ విషయము నందునలే రాజ్యాంగవిషయము లందును ఛేదెట్లకు గారికి ఉదారభావము గలుగుచున్నదని వారి ప్రసంగములను జదివిన వారలకు వినితమగుచున్నది. ఈ యుదారభావము రాజ్యాంగములకు సంయుక్తము ప్యాపించిన ప్రయోజనము గలది గలదు.

బందరు హిందూ హైస్కూలు.

ఈపాఠశాలకు రసాయన పరిశోధనా గారమును పుష్పక భాండాగారమును వస్తు ప్రవర్తనా గారమును నిర్మించుటకు కలయుననున నగము మొదలుపెట్టిన మించుకుండ విరాళ మొసంగుటకు నెన్న పురి నొరతనమువారు తర్రపును ప్రకటించిరి. ఇందులకుకొన్ని నిబంధనలనేర్పరచిరి (1) ఈ నెల 2వ తేదీ నిశ్చయించినదిగాను చేసిన సూచనల ననుసరించి నిర్మాణ కార్యములను జరుపవలెను. (2) సహాయవిరాళ స్వృత్తిలోని నిబంధనల నన్నిటి ననుసరింపవలెను. ఇట్లు పాఠశాలాధికారులు సర్వవిషయముల యధోక్తముగ నెరవేర్చినచో దొర తనము వారి యవకాశమును బట్టి విరాళనము వారి కొసంగ బడు ననిరి. ఉదాహరణముతో దొరతనమువారు ధనసహాయముచేయ నంగీకరించినందులకు ఆంధ్రులందరును కృతజ్ఞులు. ప్రభుత్వమువారి ధనసహాయము నపేక్షింపగోరవారు వారు విధించు నియమముల ననుసరించుటకు సంస్థియులగు నురిడుటకు మొదటనే నిశ్చయించుకొని యుండురు. నిర్మయముగను నిష్కామ్యముగను నిగూఢముగను దానము కొరకే దానమొసంగుట యుత్తమదాత్రిత్వ లక్షణము. అట్టి దాతలు మిక్కిలి యరుదుగ నుండురు. సామాన్యముగ దానమిచ్చు వారందరును కొన్ని నిబంధనల విధించుట సహజము. అట్టిచో కృతస్థా బద్ధులగు ప్రభుత్వమువారిట్టి నియమములను విధించుట యందెట్టి వింతయొనరలేదు. గాననే కృతజ్ఞుల సాతత్వము సంక్షేమ తత్పరత్వము గల పాఠశాలాధికారులు ప్రభుత్వము వారిసహాయము నపేక్షింప వలెను. గాని యిటుండరికిని చేయుట సుకరముగాదు. ధనికులగుడత యులు తమకు దేశారాధనమున గలవాళ్ళుతమ పూర్వగుర్తుంచి మెలంగునంతి వరకును గత్యంతరములేదు. అట్టివిజ్ఞానము దేశమున విస్తరించు భాగ్యవత్సంతము వాంఛనీయము. స్వపరిపాలనము లభించిన నన్ని కొంతయును గూడ తీరగలనట్లు నిశ్చయము.

ఆంధ్రోద్యమము

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభ

ఆంధ్రదేశమునం జైదువత్సరములనుండి ఆంధ్రోద్యమము నేరిట జరిగిన ఆంధ్రోద్యమము కొంతవరకు దేశము నందు గనపడుచున్నది. ప్రభుత్వమున ఆంధ్రమహాసభ కరవుట యావశ్యకమాయని సంజేహించినవారును అట్టిసభ ప్రారంభ బాతీయాభ్యున్నతికి అనిష్టదాయకమని వాదించి ప్రతిఘటించి వారు నైతము నే దట్టిసభ యావశ్యకమనియు దాని ప్రయోజనము మొదలయు అద్దానికి ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వము కలదనియు ఆ సభావిషయ నిర్వహణదేశముయొక్క భావి భాగ్యోదయమున కత్యావశ్యకమనియు వాక్రమ్యుచున్నారు. ఇట్టి తరుణమునందు ఈసభయొక్క రూప మెట్లుండవలెనో దీనికార్యవిధాన మెట్లు నిర్వహింపవలెనో దీనిఫల ప్రాప్తికి ఆభిల భారతీయ మహాసభ కెట్లుసమ్యక్గాభ్యున్నతి నొందవలెనోయను విషయములు మాత్రము ప్రతియాంధ్రుని మనంబును కలవర పెట్టుచున్నవి. ఈవిషయములు రానున్న ఆంధ్ర మహా సభయందు తీవ్రచర్చకు పాల్పడవచ్చును. కావునవానిని గూర్చి కొంతచర్చించుట అవశ్యకము.

ఆంధ్రోద్యమముయొక్క ప్రధానసంక్షేమ దేశభాషా ప్రాముఖ్యత భవత్కర్షణ మునందు ప్రజలు పలుతెగంగులవారనియా, ఏక భాషాప్రచారము లేనివారనియు సామాన్యజాతీయ లాంగికముల పీరికి లేవనియు, అందువలన పీరికి స్వపరిపాలన లేవల మాదవ్యమాత్రమేగాని ఆచరణీయ రాజ్యాంగవ్యవస్థ గాదనియు వాదములు జరుగుచుండగా ఆమోక్షముల నిర్వహించి స్వపరిపాలనా విధానమునకు ఏ ఆటకములేక భారతీయులు అన్వలగుటకు తగుమార్గము నాలోచించుట మన రాజకీయ్యాంధోళన పరిణామమునందు ఆవశ్యకమయ్యెను. ఈ విచారణయందు మనలోపములకును మనప్రస్తుతవిద్య విధానము ప్రధాన హేతువనియు దేశీయపద్ధతులవిద్య మనకు గలదిక మన పూర్వవిజ్ఞానము, పూర్వాచార పరిణామము పూర్వచారిత్రము, దేశీయవ్యక్తిత్వము జనులకలనడి భావిభాగ్యోదయమునకు సాయ మొందించి బాతీయభావమును పురికొల్పవలసి యెంచిరి. అట్టి విద్యకై జాతీయప్రతిష్ఠాపనల నెలకొల్పిరి. ఇట్టి జాతీయ ప్రతిష్ఠాపనలు నెగ్గవలెనని నమచాని ప్రయోజనములు పూర్వముగా సాగించక లేననినను నానియందు దేశభాషలవ్యాప్తి విద్య గరవనెగాని నేరొందు మార్గము గానింపదు. ఇట్టి దేశ భాషలవ్యాప్తి విద్య గరవ నెందునప్పుడు ఆభాషా ప్రచారక దేశమును జేరుకొనిగా, జేరుభాగముగా, నెంచవలెను. ఏ కార్యమైనను భాగుగ నిర్వహింప నెంచితిమా దాని కొక్క యే ద్రాక్షాన మేర్పరచి ఆ చోటకునుండి కార్యముల నిర్వహింపుట యావశ్యకము. అట్టియేద్రాక్షానమునకు లోబడియుండు దానిని సామాన్యముగ నెకరాష్ట్రీయని వ్యవహరింపుచుండుము. అట్టిరాష్ట్రీయభాగము భాషామూలకముగా చేయుట జాతీయవిద్యావ్యాప్తికి మూలము. ఈరాష్ట్రీయభాగమునందు జనులకై కృతావసర వడుటసులభము. ఎన్నివర్షముల క్షేదములన్నను ఏకభాషాప్రచారణము వానిని దారదోలి వారి కొక ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వమును కలుగ చేయును. ఇట్లు విద్యాభావమునైన కృత్యంబే జాతీయభావమును నొందుట సులభము. ఈవాదమునకు ఆంధ్రోద్యమముక రూప మొసంగి ఏకభాషాప్రచారకులనందర నొక్కచోచేర్చి వారిదేశభాష వ్యాప్తివారి కనునగుకార్యముల సాదించుటకు మార్గమేర్పరప వలెనని నిర్మాతకరించినది. దీనికలయిక నీరిరాష్ట్రీభావముకేవలము చేరి నునొకత్వముగా నుండుటకన్న పరిపాలనా విధానమునందును భాషమపట్టి రాష్ట్రీయుల నేర్పించిన ప్రోత్సాహము మార్గమేర్పరచు భాషాప్రయత్ని రాష్ట్రీయులుగా భారతీయమును భాగింపుడని ప్రభుత్వమువారిని గోరుచున్నాము. అట్టివిభాగము జాతీయభావమును వృద్ధిబొందించుటకును జాతీయవిద్య నెరవుటకును, కార్యదీక్షిత వహించుటకును, మూలాధానమని ఆంధ్రోద్యమము చాటి నది. ఇదేమో మొదలజాతీయ పరిణామమునకు ఆంధ్రులొ సాగిన సంక్షేమము. ఈ సంక్షేమము ఆభిలభిత వ్యయమునకును పంపవలెను. ఈ భావము ఆభిలభితవ్యయమునకును కలుగవలెనని

నిర్భాతీయ మహాసభయందు ఈవిషయమును చర్చకుదెచ్చి వారి మెప్పుబడని వారివలన తీర్మానమును సంపాదించవలెను. అట్టివారి యభిమతమును బొందుటకు వారిచట్టముల ననుసరించి వారికి యు పాంగముగా ఆంధ్ర మహాసభ యుండినగాని ఆ కార్యమును నిర్వహింప జాలము. ఈవిషయమును గ్రంహించియే కాకి నాడలో జరిగిన ఆంధ్ర మహాసభయందు మన పనునొకండు ఆంధ్రమండలములను ప్రత్యేక కాంగ్రెసు సర్కిలుగా నేర్పరపవలసినదని కాంగ్రెసు సభవారిని కోరియుంటిమి. అందున కనుగుణముగా ఆభిలభితమైన సభాస్థాపితోప సంఘమువారు (All India Congress Committee) మన కనుకూలముగా తీర్మానించినయి న్నారు. కావలసిన ఆంధ్రమహాసభను కాంగ్రెసునకుపాంగముగానుంచి పనిచేయవచ్చు మన సంక్షేమము దేశీయ మహాసభకు తెల్పుటకును అందుమూలమున ఆభిలభిత తవ్వమునందు మన సంక్షేమమునకు ప్రచారము గల్గించుటకును వలను పడదు. కాని ఆంధ్రమహాసభకు ఒకప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము గలదనియు అయ్యది కాంగ్రెసున కుపాంగమయి నంతట నశించుననియు కొందరభిప్రాయపడవచ్చును. కాని ఈ ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము మనకుండుట కుపయోగము. అయ్యది భరత వ్యయమునకుండును గలిగించవలెను. కాంగ్రెసున కుపాంగముగా నుండి మనమార్గములను, మనకోరికలను మనకార్యాచరణపద్ధతిని వారు ననుసరించునట్లు చేయుటయే మన పరమావశ్య మయ్యున్నది. భారతీజాతి రాష్ట్రముయొక్క భిన్నముగాదని యుజువుచేయుటకదియే ప్రధానమము. మనయుద్యమము విహారియోద్యమమునలేక రాష్ట్రీభాగమునకే పుట్టింది కానందునను భావతమానకోటి కంటికును ఈసంక్షేమము క్రమోదాయకమని మెంచి విశాలభావములతో పుట్టించుచును కూపకయంకములకలె మనము ప్రత్యేక ప్రపంచమునందుండక రాజకీయ వ్యవస్థల పరిగణించి కాంగ్రెసున కనుబంధునకు రాష్ట్రీయ సభగా మనసభను మార్పుట త్యాగశ్రమముగాన ఈ విషయమును నెట్లూరులో జరుగవచ్చు ఆంధ్రమహాసభయందు తీర్మానించెదరని నమ్ముచున్నాడు.

నెలగపూడి సుబ్బారావు.

(1)

హోమయూలు సమితికాభివారి యజమాన్యముక్రింద తీరుచు వచ్చి నగరమున 27వ తేదీ ఉదయమున సామ్రాజ్యకా సన కభాసభ్యులగు మా. కె. వెంగన్నయితయ్యంగారి యధ్యక్షత్వక్రింద నొకసభ జరిగెను. కథయందు ఆని దీ నెలకవచ్చు గారు బాతుద్ధరణమును గూర్చి యుపన్యసించెను.

పంజాబులోను జరిగినాదా ప్రేమమన చాల బస్తాల సుమకు నిలువనిండియున్నది. పురమునంబి మార్కెట్టు, గోదాములును వివిధములగు వాస్తవ్యుల బస్తాలతోనిండి ఎడములేక యున్నది. ఈ నిలువనిండునకుతోడు అనుదినమును పురపరిసరముల నుండి 25 వేలమండులు గారులుకచ్చుచున్నవి. ఇనుపవారియధికారులు సురతులబండిని నడుపయెడల, నిలువబడియుండిన యీ భాస్తవ్యులనాని కేయికిదు మాకునో చెప్పజాలము - ప్రాంతీయరుగ జేయు.

కాకి జెల్లెట్టి వైకులు ప్రత్యేకముగ నిగుటకు నవతి లేనందున, అచట గాపురముగన్న గుంజారువారకు వాజేపట్టి గానుబ్రహ్మంగారు ఒక మేడనుకొని కన్యకాపర మేశ్వరి కుత్రమని యేర్పరప గుంటూరుకు వచ్చి యిచ్చటి తమ వైకులతో దెలుపగా, దానిని జేరుచేసి బజానా యిచ్చి వచ్చుటపై గుంటూరునుండి వీరుకులికి బసవయ్య గారు శనగపట్టి వానస్యము గుచ్చగారు మున్నగువారు న్నెట్టి.

ఈ నెల 10వ తేదీని రేపల్లెలో జరిగిన పౌరసభలో, ఈనెల 10వ తేదీన జరుగు సంఘసంస్కారమున కభ్యుదయి కోరి బావ్యత్రకాశరావుగారిని, నాచ్యనసంఘాధ్యక్షులును, బొప్పటి కల్పనారాయణగారిని కాంగ్రెస్సభ్యును నియమించిరి.

౨౬ వ గుంటూరుమండల సభ

శేషశాలో సమావేశమగుట.

(మాప్రత్యేక విలేజులయొద్దనుండి)

శేషశా, మే 28:—మధ్యాహ్నము 11-30.

చెన్నపురినుండి బయలుదేరినతరువాత గుంటూరుమండలములోనున్న రెండవ ముఖ్యపట్టణమగు వంగవోలుకు బండి రాత్రి 12 గంటలకు చేరినది. ఇచ్చట అయిదారుగురు ప్రతినిధులు మాబండిలో నెక్కిరి. బాపట్ల స్టేషనులోను, మధ్య మధ్య స్టేషనులోను ఒకరిద్దరెక్కి యుండవచ్చును. తెనాలికి బండి 2 1/2 గంటలకు చేరినది. ఈ బండిలోనే సభాధ్యక్షులగు మానసియ భూపతిరాజు వేంకటపతిరాజుగారు ఉదక మండలమునుండి సుచ్చటించిరి. నేటిఉదయము 6 గంటలకు మను విశ్రాంతిని బ్రచ్చుకొనినతరువాత శేషశా వెళ్లు బండికై సిద్ధమయితిమి. గుంటూరు నుండి వచ్చిన బండిలో ఆవురమునుండి చాలమంది ప్రతినిధులు గవ్వటిరి. కాని వారి సంఖ్య అనుకోనింత అధికముగ లేదు. స్నేహితులను గలిసి కొనినంత ప్రయాణా యాసము ఎరిగిపోయినది ఇష్టా గోష్ఠిని ప్రారంభించిన తరువాత ఎన్ని స్టేషనులను మధ్య వాటిపోయి చదియు తెలియనేలేదు. కాని పోలములో అచ్చటచ్చట పనిని జెయుదున్న పోలీసులును, గ్రేమ్మ బుతువునందు పోలయమయిన జలాభావముచే రెండుమూడు మైళ్లదూరము పోలములలోనున్న బావులనును, గుంటలకును మంచినీరుకై కడవల నెత్తిపొద నెట్టుకొని యేతెంచుచున్న చానలును గవపకు చుండిరి. పోలము లచ్చటచ్చట దున్నబడియున్నవి. ఎఱువు తుప్పలు తుప్పలుగా అనేక చోలలో పోయబడియున్నవి. చచ్చిమేత లేకపోవుటచేతను, బుతుమహిచేతను పొక్కలు బయటపడిన పశువులు అచ్చటచ్చట చోలగట్లపయి యున్న చచ్చిగడ్డి పోదలను ఆగించుచుండెను.

యెలలో నూరుచుండిన వెంక మేము విద్యార్థులు, రాజకీయములు, మొన్నటి గవర్నరుగారి ప్రసంగము, స్వరాజ్యము, మొదలగు విషయములను తక్కించితిమి. చోలలో పనిని తేసి కొనుచున్న వారు కోపిణికాడ్రి, వర్మములు, నాటులు, మున్నగు విషయములతో నిష్టాగోష్ఠిని జరుపుచుండవలయును. వారిప్రపంచముచే మూప్రపంచముచే. వారిజన్మమునకు జీవనాధారమగుచున్నది. వారికిని, మనకును సన్నిహితభావధ్య మున్నది మన సంకల్పములలోను, బాంధవ్యములలోను, కష్టనిష్ఠులలోను వారుపాల్గొను కాల మెప్పుడురాగలది? ఈశ్వరు డాదినమును శ్రమముగ దీసికొనినవచ్చుగాక.

యెలబండి ఉదయము 8-45కు శేషశాచేరినది. గౌరవనీయులగు వేంకటపతి రాజుగారు సన్మానసంఘా ధ్యక్షుని చే పుష్పమా లాంకృతులు చేయబడిరి. ఈసభముగనే సంఘ సంస్కరణ సభాధ్యక్షులగు ఉన్నవల్క్రీనారాయణ పంతులుగారును, పుస్తకభాండాగార సభాధ్యక్షులగు వంగిపురము కృష్ణమాచార్యులుగారును పుష్పమాలలచే నలంకృతు లయిరి. సన్మాన సంఘాధ్యక్షులగు పాలూరి అప్పయ్యగారు సన్మాన పంథుమువారిని సభాధ్యక్షునికి పరిచయ పరచినతరువాత బ్యాంకువాయిద్యములతో వేంకటపతి రాజుగారును, కృష్ణమాచార్యులుగారును గాజపీఠగుండ వారివిడిదికి గొంపోబడిరి. సుమారు 250యంది ప్రజలు యూరేగిలలో నుండిరి.

ఈ సభకయి వచ్చినప్రముఖులలో గొందరి పేరు పీఠికం దపొందుపరచు బహుచున్నది. ఇంకను చాలమంది ప్రతినిధులు రావలసియున్నారు. బాపట్ల:— చోరగడి వేంకటాద్రిగారు తంగిరాల అంజనేయలుగారు, వేటపాలెం:—పంజల సుబ్రహ్మణ్యముగడ్డిగారు, పూలూరు:—సుబ్బారావుగారు-వంగవోలు:— భీమరాజులక్ష్మీనారాయణగారు, చెయ్యిరువ్వా:—కె. వి. కృష్ణారావుగారు, మిట్టవోడ్డి:—కృష్ణారావుగారు, ఎం. వి. ఎన్. శ్యామగారు, వి. శ్రీరామకృష్ణగారు. తెనాలి:—చెమిటి గంటి సుబ్రహ్మణ్యముగారు, పిల్లలమర్రి ఆంజనేయలు గారు; ప్రధాన వేంకట కరణింపాము గారు; ఇటికాల:—యశ్వ వారా యణ గారు, వల్లభురావిపాలెం:—కోన 6 తారామ రావు గారు, గుంటూరు:—ఉన్నవ లక్ష్మీ నారాయణగారు, కొండ వేంకటప్పయ్యగారు, న్యాపతి హనుమంతరావు గారు, వేపా సుబ్రహ్మణ్యము గారు, మద్ది భాభాకృష్ణయ్య శ్రేష్ఠిగారు, ఎన్. సుబ్బారావు నాయుడు గారు, పంగిపురము కృష్ణమాచార్యులు గారు, జంబాల్ల నాగ భూప,ణంగారు, ఆర్. ఎన్. పోచయ్యజులుగారు, చటిల-నరసింహారావుగారు, యంగళిగిరి:— ఎన్. హనుమంతరావు గారు; షేట్లూ:— వాకిరెడ్డి శ్రేణయ్య చౌదరిగారు, నరసారావుపేట:— చావలి వేంకటసుబ్బయ్యగారు,

సన్మాన సంఘసభ్యులును, ప్రతినిధులకు శోభితలేక అన్ని సౌఖ్యములను సేదగూర్చు చున్న వారుమనగు పాలూరి అప్పయ్యగారు, గొల్లపూడి శీతారామ శాస్త్రిగారు, రావు నూరయ్య గారు, రావు వెంకట రామయ్య గారు, పానుగంటి వెంకట రాయణంగారు, కోటరాజు వెంకటంతులుగారు, తిట్లపర్తిబాపయ్య శ్రేష్ఠిగారును, మరికొంతమంది మహాజనులును ప్రతినిధుల కృతజ్ఞతకు బాతులు.

రిటైర్డ్ సముజ్జీగారును, మొదటిగుంటూరు మండల సభ కధ్యక్షులునగు వావిలాల వేంకటకీవాన ధానిగారును నీసభకు విజయంచేసి రాజకీయ సంస్కరణవాదుల కాసందము కొనంగిరి. ఆచారకాలములోనే వీరును మనరాజకీయ సేవక సమాహములో శేరెదరుగాకయని తలంచుచున్నాను.

ఈ రోజున మధ్యాహ్నము 1-30 గంటలకు ప్రథమ సమావేశము జలుగును.

సభారంగము.

సభామంటపము తాటియాకులతో శేషశాలోలో గట్టబడినది. అయిదారు వందలకుండి సుఖాసనము లేర్పఱుపబడినవి. పచ్చనితోరణములతోను, పూలచెట్లతోను, కృష్ణదేవరాయలు, వాసిరెడ్డి వేంకటాద్రి నాయుడు, విజేకానందుడు, శ్రీరాజవంశులు మున్నగువారి పటములతోను సభ ఆలంకరింపబడినది. ఇరి యిరువదిమూడవ సభయగుట తేసి 26 వార్షియను ఈ క్రింది ఆంధ్రపీఠ, ఆంధ్రనాయకుల ఆంధ్రకవీశ్వరుల, నదుల సేరుల పేరులు బంగారపు అక్షరములతో గట్టబడినవి.

1. రుక్మిణి, 2. నాయురాలు, 3. అనవేమారెడ్డి, 4. తిక్కనామాతుల్యుడు, 5. యజ్ఞశ్రీకాళిక, 6. బ్రహ్మనాయుడు, 7. వెంకటాద్రినాయుడు, 8. అప్పకవి, 9. మంత్రిభాస్కరుడు, 10. గుండకమ్మ, 11. తుంగభద్ర, 12. కొండీ, 13. కొండవీడు, 14. అమరావతి, 15. కాగ్యతపూడి, 16. కృష్ణవేణి, 17. ఎత్తిపోతల, 18. శ్రీనాథుడు, 19. మూరనార్యుడు, 20. బసవేశ్వరుడు, 21. కట్టిమంత్రి, 22. ఆంధ్రకృష్ణుడు, 23. నన్నెచోళుడు, 24. బాలివాహన, 25. నాగార్జునుడు, 26. రాజవాహనుడు.

1-45 గంటలకు సభాధ్యక్షులు మంటపమున కరుదెంచగనే కరతాకంఠములు మ్రోగెను. అంతట గొల్లపూడిలక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారు సంస్కృతమున ప్రార్థన సలిపిరి. అంతట కొన్ని స్వాగతపద్యములను చింతలపాటి దక్షిణామూర్తి శాస్త్రిగారు స్వాగతముగ జదిపిరి. వందేమాతరంగీతము గభిటలందిరను నిలువబడియుండగా శరీరముపొంగునట్లు జరుపబడియెను. ఆనంతరము ఆహ్వాన స.ఘాధ్యక్షుడు తమ యుపన్యాసమును, తరువాత అధ్యక్షులు తమ యుపన్యాసమును జదిపిరి.

తంతికలన.

శేషశా మే 29:—గౌ. వేంకటపతి రాజుగారు తమ యధ్యక్ష కోపన్యాసమును ముగించుచు, ఇటీవల జరిగిన కానకసభలో గవర్నరుగారు ఇచ్చిన గంభీరోపన్యాసమును గూర్చి నూచించి, అది బ్రిటిషు రాజకీయ ప్రముఖుడు భంగపాటని చెప్పి ఇంకను ఇల్లరిరి. మర్రి ప్రభువుగా నుడివిన్న గవర్నరు ఇట్టి అసందర్భ విషయములను బహిరంగముగ కానకసభలో చెప్పటకు వారికిధికారము ఇంగ్లండునుండి వచ్చియెవల గవర్నరుగారు భారతీయులకును మాతనముగా విజృంభించుచున్న స్వపరిపాలనా నిర్వహణకైని, సంపూర్ణ బాధ్యతను మాత్రము నూచించి ప్రభాస్నేహితుడుగ సకాలమునకు ముందే స్వపరిపాలనమును కొరుటనక్రమ రాజకీయ సంస్కరణ చర్యకాదని తెల్పుచున్నారు. ఆనంతరము వెంకటపతిరాజుగారు లక్ష్నోలో జరిగిన జాతీయసభయం రామోదంపబడిన స్వపరిపాలన తీర్మానమునుగూర్చి నుడివి “అట్టియుగస్థమును గవర్నరుగా రంగీకరింపక ఆయుద్యమును నిర్వహించుట కుపయోగింపబడుచున్న నిర్భావందోశమును పూర్తిగా భండించుచున్నారనియు, మొట్టమొదట ప్రభువునంటి మహాప్రభువుగారి సలహాలనుగూడ మనరాజకీయ తంత్రములు తక్కినవారుగాన, అట్టివారెట్టి మొండితెదరింపులు చేసినను సకాలము ముందు పూర్తిగలిగిన పరిపాలనను నూచి చేతి కొప్పగించు విషయమును వారి మనస్సులనుండి పారదోలుట యుక్తమని గవర్నరు గారి వంటి ప్రముఖుల యభిప్రాయమనియు తెలవిచ్చిరి. ఆనంతరమువారు 1908వ సం॥ గమున మార్గప్రభువుగారు నుడివిన వాక్యములను మఱువరించి పత్రికాకాననమును, ఆయుధకాననమును ఆంగీకరించుట తప్పకపోయినదని ఇట్టిచర్యలను బ్రిటిషుపా

మెంటువారువారన్యభావముతో చూడరనియు”నికెప్పి సెలవిచ్చిరి. మవిమర్శనలకధికారులు కోపము తెచ్చుకొన గూడదు. ప్రజలు సక్రమమునకాంతియు క్షమునకు ఆందోళనమును నలుపుచు స్వపరిపాలనము వచ్చునకు పట్టుదల వదలకుండగూడదు. గవర్నరుగారు బహిరంగసభతే జరుగగూడవని కాసింపినను కాంతియు క్షమకు ఆందోళనమును సుఖపుటకెతర మార్గములుగలవు. అధిని వేశములయందుండు స్వపరిపాలనము వంటి స్థానికమును నయచేయవలెనని మనవారు బ్రిటిషు పార్లమెంటు వారికిని వక్రవర్తి గారికిని నిష్కాపనములను పంపుకొనుచుండవలెను. ఆవిష్కాపనము లందు లక్షలకొలది జనులుసంతకములు చేయుచుండవలెను. ఈ రాజధానియం దరాజకీయనునది యుండబాలదనియు జనులందఱును ప్రభుధత్తులును, శాంతి అపేక్షకులును అనియు మనము గవర్నరుగారితో నమృతముగ పలుకగలము. అధికారలను సరియగు విస్తృతములను చేయుచుండవలెను. మంచి సలహాల మీద పని చేయుచున్నయెడల, ఆంగ్లోనము లేనిపోటకొంగ్లో శనమును శేపుటకు ఆవకాశముండదు.

5-వ ఆంధ్రమహాసభ.

ఈమహాసభ మార్చి 10 తే 1 ది ఉదయము 7-30 గంటలకు ప్రారంభించ వలదయియుండు సంగతి యిదివరకే ప్రమరించయినాము. ఈ ప్రయత్నముండి నెల్లూరుకు ఉదయము 8-30 గంటలకు చేరుకట్టి మెయిలుబండి సాధారణముగ ఆలగ్యముగ చేరుచుండును గనుక తే 1 ది సకాలమునకు సభ ప్రారంభించుటకు వీలగునట్లుగా ప్రతినిధులందరు తే 1 దిననే సాఫల్యమొనరింపకు చెచ్చు చేసుకొంటుల బయలుదేరవలయునని వాకల బ్రాధించుచున్నాము.

ఆంధ్ర విద్యార్థి మహాసభ.

నెల్లూరులో జరిగెనున్న ఆంధ్ర విద్యార్థి మహాసభ ప్రస్తుతము నిలిచిపోయినదనియు, మఱుల ఎప్పుడు జరుగునో తెలియజేయబడుననియు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుడు నేడు రెంథివాడ పంపినాడు.

పోస్టల్ కేసు:—వి. కె. గోపాలాచారియరు అనునాతని వై ఎన్యూరపోలీసువారిక పోస్టల్ కేసు సందర్శ ముద్దా. 1౩౦ బ్రి చేసిరి. ఈతడు రావుబహద్దరు ఎమ్.ఎ. పార్లమెంటు దిగ్గం గారియొద్ద 1911 సం॥ వరకు నాఖరిచేసియుండెను. అప్పుడు సంగరాచారియరుగారి సీనింగ్సు బ్యాంకు ప్యాసుబుక్కును కొంగిలించి, అయన వస్కతు చేసి ఎన్యూరపోలీసులలో రు 225 లు పుచ్చుకొనెను. వెంటనేపోలీసువారియొద్ద కేసుచేయబడెను. ముద్దాయి నాటినుండి కనుపడలేదు ఈర డిటిసల తిరువాన్కూరు సంస్థామునందు అవెక్సెలో బట్టుండెను. కేసువిచారణయగుచున్నది.

బర్మాలోని యుద్ధ ఖైదీల జీడము 5000 మంది కురు ములున్నాడు.

బీహారులోని ఆస్థానికు సంగ్గా నాధిపతిగారు సేనల కొరకు 7 మణుగుల సేదించిచ్చిరి.

జిందగి నవాబుగారు యుద్ధధ్యయములకు 8000 రూ పాయల కిచ్చిరి.

బ్రాహ్మణ సమావేశము ఢిల్లీలో ముగిసింది చాలనంది వచ్చిరి. డిట్టికవిరాచనరుగారు గూడ ప్రేక్షకులుగ వచ్చిరి ఢిల్లీలో బ్రాహ్మణ విద్యార్థులకు భోజనవృహమును కట్టిచుటకు రు 1000 లు కును. చేయబడెను.

సముద్రమున నీడబోయిన బొంగురు ప్రాణాపాయస్థి తిలోనుండగ వారినిద్దరిని కాపాడుట కేగిన నూతుజిల్లా జడ్జి ఎం. బి. త్యాగ్జీగారు వృత్తికొందినని తెలియచున్నాడు.

విశాఖపట్టణమందు కొద్దిరోజులక్రిందట మధ్యాహ్నము గం 12-౨౪ నిమిషములకు స్వల్పభూకంప ముగిటి సంభవించెను.

అట్టి శేషాద్రియను గుంటూరు రైలుపేట కాపురస్థుని వద్ద సెక్ జాతికుక్కిట్ల కలదు. తెనాలిలోనూకా అంగలకుదురు గ్రామవాసియు, షిశ్యబ్రాహ్మణుడునైన పారికమూరి పరబ్రహ్మం అనునతను శేషాద్రి ఇంటికెవచ్చి ఆ కుక్కపిల్లను తనకు ఇవ్వవలెనననని అడుగగా అతడు నిరాకరించి ఇంటిలోకి పోయెను. అంతట బయట ఎవరను లేనిసమయము గనుగొని ఆ కుక్కపిల్లను పరబ్రహ్మం పొంగిలించుకొని పారి పోయెను. అంతట శేషాద్రి పోలీసువారికి తెలయబడుపగా సుమారుక గ, ౬ దినములక్రిందట ముద్దాయిని తెనాలిలో బట్టుకొనిరి. ఈ సేదము మార్చి 10లో జరిగినది.

విగ్లాండు: ఇండియా.

విగ్లాండుదేశము తన ప్రభుత్వ విధానములను తానే నిర్ణయించుకొను సమయ నూనెను మొదటి ఆంగ్ల సామ్రాజ్యములో నుండి విగ్లాండు స్వరాజ్యసౌఖ్యమును పొందునట్లుగ యొక రాజ్యవిధానమును బ్రిటిషు దొరతనము వారికిని పాగ్లమెంటు సభ వారికిని నివేదించుటకు విగ్లాండు దేశములసభ నొకటి సమావేశము చేయునని రాజుగారి పక్షమున బ్రిటిషు దొర తనమువారు సలహానిచ్చిరి. విగ్లాండుదేశపు భావి రాజ్యవిధానములపై సందర్భముగు స్వతంత్ర సమకూడినయెడల, ఆ దేశము యొక్క స్వపరిపాలనమును కాననసమ్యక్తము చేయుటకై యత్నించుటకు సామ్రాజ్య పార్లమెంటు సభవారు జవాబు దారులని లాయడుబార్నిగారు చెప్పిరి. ఇట్టి విధానములను అనుసరించి జరిగినపని కనడా దక్షిణ ఆఫ్రికా ఆస్ట్రేలియా దేశములయందు తృప్తికరముగ నున్నందున విగ్లాండు దేశములో నిట్టిరాజ్య విధానములు జరుపదములు కాజాలవని చెప్పుట కెట్టి ఆధారమును కానరాదని ముఖ్యమంత్రిగారు నుడివించినదా, దక్షిణ ఆఫ్రికా దేశములలో ననేక భావాలవారికి అంతః కలహము లున్నవి. కానియట్టి పరస్పర భేదములు ఈ దేశముల స్వపరిపాలనా విధానముల కడ్డపడవని బ్రిటిషు ప్రభుత్వము పోరు నమ్మిరికి స్వరాజ్యముల నిచ్చిరి. అందుచే విగ్లాండు దేశముననిట్టి పరస్పర వైషమ్యములు కానవచ్చినను అవి స్వపరి పాలనమునకు మాగ్నిరోధకములు కావని ముఖ్యమంత్రిగారు వాదించిరి.

విగ్లాండు దేశములో నున్నరీతిని కాతలిక్కులకు ప్రోత్సహించుటకును, దేశీయులకును అల్పస్థితివాకికిని గల వైషమ్యమును హిందూదేశమున నెచ్చుటకు కానరావు. కాని హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనము కలిగివచ్చినయెడల, అందు సాంఘిక భేదము లెక్కువగ నున్నవనియు కొందరు మామూలు మాటలచే చెప్పుచున్నారు. కాని ఇండియాలో నిట్టి సాంఘిక విషయకముగు పరస్పర భేదములు విగ్లాండులోని కక్షలకంటె నెక్కువగ ప్రబలముగా లేవనగునగతిని పీటగమనింపదు. ఎట్టి కక్షన సమస్యలైన యేకీభావముతో పరిష్కరించి, స్వరాజ్య విధానములకు తగు యోర్పాటులను చేయుటకు హిందూదేశపు జిహ్వలలో అగోచ్యత ప్రేమయు, సోదరభావమును కలవని నొక్కి నక్కాణింప వచ్చును. పరిసరములగు విగ్లాండు దేశీయుల శి స్వరాజ్యమున కర్హులగ పరిగణింప బడునెడల, స్వామిధర్మ ప్రకారమును భారతదేశము యొక ఆదర్శములను తృప్తికరించుట సమంజసముగ నుండదు. విగ్లాండుదేశము స్వాయత్ స్వాతంత్ర్యముల కొరకు యెన్ని యిక్కట్లను ననుభవించినయెడల, యెన్ని పరాభవముల పాక్షాదీయ, యెన్ని ఆకాశాంగములను పొందినయెడల యెల్లప్పుడు చెల్లెడివి. కాని తన స్వాతంత్ర్య మనోభావ విశేషము కొని, సామ్రాజ్య మన, సోదరభావము నాగ్రహించి స్వరాజ్యసౌఖ్యము ననుభవించుటకు హిందూదేశము గూడ అట్టి కష్టములనే పడవలసి వచ్చి యెవ్వరను వాదించి జాలరు. విగ్లాండు దేశము యొక్క హక్కు అని వాద్యమైనది. ఇంతకు ముందుగనే ఆదేశమునకు తగినవలె సేపరచినయెడల కలహములును, కష్టములును వ్యవస్థలను లేకపోవునదా! అనిభయగనే, హిందూదేశము మానవసౌభాగ్యవికమగు తన హక్కుపై పోరుచున్నది. ఈహక్కును స్థిరపరచుట అనివార్యమని నిర్ధారితకరించు దివము తప్పకవచ్చును. విగ్లాండుదేశముకంటె భారతవృద్ధి మెన్నియో మడుంగులు చెప్పది. కాన హిందూదేశ హితమును కోరు ప్రతిపనుజుడును విగ్లాండు దేశమున జరిగిన కలవరము హిందూదేశమున కూడ తటస్థింపక యుండునట్లు యత్నింపవలెను. ఈసమస్య పోస్టరము చాలవరకు బ్రిటిషురాజనీతిజ్ఞులవైని ఆధారపడి యున్నది. సామ్రాజ్యములు తమపూర్వమునకును బట్టి జ్ఞానాభివృద్ధి నొంద జాలనియెడల, యెట్టి లాభము అని పొందజాలవు. ఆంగ్లదేశము సామ్రాజ్యములోనున్న అన్ని రాజ్యములకును స్వపరిపాలన మొసంగినచేగాని సామ్రాజ్యము బలవంతమై అభివృద్ధి నొంద జాలదని గ్రహించి కనడా మున్నగు దేశములకు స్వరాజ్యమును ప్రసాదించినది. ఆవిధముననే విగ్లాండుదేశమునకు కూడ స్వరాజ్యము నీయవలెను కొనినది. స్వాధీనత్వమునంతలేక కేవల మానవసంఘాభివృద్ధికై పాటుపడు నాగరికతకు నిలయమై పాశ్చాత్యనాగరిక సంపన్నమున స్వాతంత్ర్యాభిలాషకు పుట్టినిల్లై ప్రభుధర్మకై పెట్టిన శివగనగు భారతము సాతంత్ర్య దమణమునై కంకణము

గట్టుకొనిన ఆంగ్లసామ్రాజ్యమున సామంతరాజ్యముగ నుండవలసినదేనా! తన ఆశయములను నిరసించుచు, సామ్రాజ్యములోని తక్కిన భాగములకు స్వరాజ్య మిచ్చి వానికి స్వాతంత్ర్య జీవనమునకు తోడ్పడు ప్రయత్నములు సలుపుచున్నంత కాలమును హిందూదేశము ఆసంతృప్తి నేరండియే యుండును. విగ్లాండు, ఇంగ్లాండు దేశమునకు పరిసరముననే యుండవచ్చును. ప్రపంచమంతయు ఆదేశము నెడల సానుభూతిని చూపవచ్చును. కాని హిందూదేశము ఆంగ్లదేశమునకు అతిదూరమున నున్నంత మాత్రమున స్వాతంత్ర్యమునకై పోరు సలుపుచున్న ఇంగ్లాండు రాజనీతిజ్ఞులు ఆదేశమునకు స్వరాజ్యము నీయకపోవుట ఆసందర్భము. ఆంగ్లదేశములకు చోటిచ్చి, వారి మనఃపూర్వకముగానమ్మి తనస్వస్వమును వారికి ధారవోయి సిద్ధముగానుండి 30 కోట్ల జనసంఖ్యగలిగి ప్రాచీన నాగరికతకు నిలయమగు హిందూదేశముయొక్క ఆశయములు ఆంగ్లరాజ నీతిజ్ఞులు గమనింపకుండుట న్యాయము కాదు—“లిడరు”పత్రిక.

చెన్నపురి గవర్నరుగారి యుపన్యాసము

మ॥ రంగస్వామి అయ్యంగారి యభిప్రాయములు. స్వరాజ్యసమితి వార్యాజమాన్యముక్రింద “జాత్యర్థరణము” ను విషయమును గూర్చి శివెంటమ్మగారు గంభీరమగు నుపన్యాసించి యున్నారు. తలకొకనాలుగు అశాలు మౌన టిక్కెట్టు పెట్టబడినను పురమందిరమున జనులు క్రొక్కరిని యుండిరి. సభకు సామ్రాజ్య కాననసభ్యులగు మా॥ కె. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారి రధ్యక్షతలేహించిరి. అయ్యంగారు ప్రభుమన కొన్ని విషయములను చెప్పియున్నారు. స్వరాజ్యసమితిని, తత్పాక్షికులను గూర్చి పెంట్లెండుప్రభువుగారు నిర్భరము లోడుచుండుట సహింపనలసిగాకయున్నది. ఇటీవల భారతీయుల యెడ మందోషిపులు పరుషవాక్యములు మున్నగునవి ప్రాంభమైనవి. వంగరాష్ట్రమునకును విప్లవాదేశమున నక్రమముల నెనర్పియుండిరిగాన యచిరకాలముననే యుద్యోగమునుండి వెడలునుండు రాష్ట్రాధిపతి, కార్మికులు ప్రభువు వారలనందులకు మందలించుట క్రమముగనున్నది. మన గవర్నరుగారు కూడ కొలదికాలముననే వెళ్ళుచున్నారు. గాని వంగరాష్ట్రము నందువలె దౌర్జన్యము లెవ్వరూ నీరాష్ట్రమున వారికిగానరాలేదు. తత్కారణమున స్వామిబద్ధమని దొర తనమువారిచేతను హైకోర్టుల చేతను ఆ మోదింపబడి, కాంతియు లేమును సాంప్రదాయసిద్ధాంతోభనమునని యితర రాధికారు లొరకయుండిన స్వరాజ్యసమితివై మన గవర్నరుగారు మహాకోద్రమున నాపుచుండిరి. గవర్నరుగారి యుపన్యాసములోని కొన్ని యంశములను మాత్రమే పొందుపరచును. స్వపరిపాలనాదోషము గత లేండు సంవత్సరములయందు (యుద్ధ సమయమున) తలయెత్తినదని గవర్నరుగారు తమయుపన్యాసాదిని నుడిచియుండిరి. గవర్నరుగారికి పారపాటినర్పిరి. కాంగ్రెసు సభాజనన కాలముననే, స్వరాజ్యాంగోభన ముత్పత్తియైనదని క్రీవారు పరాకుపడిరి. భారతీయ నాయకుల, రాజనీతిజ్ఞుల విషయమున శ్రీవారినిర్భర నూచనము మనము నొప్పించుచు బోధాగ్ర్య విహీనమైయున్నది. నియోజిత సభ్యు లధికముగనున్న కాననసభ, కార్యనిర్వాహక సభవై సభికారము కలిగియుండుటకు లులేదని మన ప్రభువుగారినిరి. యిట్టి యధికారమును కలుగజేయుటయే మింగి—మార్గ సంస్కరణముల యుద్దేశమైయున్నది. కార్యనిర్వాహకసభమును కాననసభ క్రిందకు గొనిరాకయున్న అనధికారసభ్య భావోత్సాహ యేమి ప్రయోజనము? స్థితిగతు లీతిరుననుండు ప్రభువుగారి వాక్యములు కొన్ని విపరీతములుగ నున్నవి. “రాజకీయ వ్యాపారములను చక్కగ నెఱిగి, బాధ్యతలగు కైగిన మోదక దేవ్యకును కార్యనిర్వాహకసభను కాననసభవే మొనరింప నవకాశమున్నదని తలంపడు” అని నీలనిరి. గనుక సామ్రాజ్యకాననసభయందలి 19వ సంఖ్యలు. దేశీయమహాజన సభానాయకులు, మహమ్మదీయ, స్వరాజ్యమసలుల నాయకులు మున్నగువారిందరును బాధ్యతల నెరుగనివాడె. రాజకీయములను నీతిజ్ఞానము నున్న ఇది భారతీయ నాయకులనిందించుటగాదా! యుద్ధానంతర సంస్కరణమునకును విమోచనములకును వ్యతిరేకముగ నంపడును. అని శ్రీవారు నీలవిచ్చిర. సంస్కరణ మొనర్చుటకును, మానుటకును, గవర్నరుగారికి సంబంధమును లేదు. అందునను నీరు విశాకోక లాక్షా

దింపబడనేరవని భవిష్యత్తును చెప్పుచు న్నారు. శ్రీవారికి తరుల తల్లింపుల తెలిసికొనగల సామర్థ్యముగూడ నున్నటులున్నది. మన మనస్సంకల్పములు వారికిదెలియునట. మనకోరిక లామోదింపబడవని మనకుదెలియునట. మనమీవిషయమున శ్రీవారిలో నేకిభవింపజాలము. అనిరంగస్వామి ఆయగారు చెప్పుచు మున్నందు మనకెట్టి కష్టములు రానున్నవో అనిదై శ్రవణము నూచించిరి. ఎట్టిఇడుమలును సంప్రాప్తమైనను నీశెంటమ్మగారు మనల దరిజేర్చువనిరి. ఆనంతరమున అధ్యక్షుడుపన్యసింపగోర నీశెంటమ్మగారు జాత్యుద్ధరణమునుగూర్చి యుపన్యసిందిరి.

భారతమహిళా సమాజము మహిళాసమాజము నేర్పరప అధ్యారు దివ్యజ్ఞాన సామాజికులరగు శ్రీమతి దొరతిజనూజానగారు తలపెట్టికట్టు తెలియచుచున్నది. భారతమహిళల నేకమంది విద్యార్థిగ్రంథము లేక యుండుటచే భారతీయులు పురోవృద్ధిని గాంచకున్నారు, గనుక మహిళాసమాజము నొకదాని నేర్పరప నీమోనిశ్చయించెను. సమాజముయొక్క ప్రధానస్థానము లధ్యారున నుండ, వీలైనప్రదేశముల నన్నిటియందును కాళిల నేర్పరచి కార్యనిర్వాహకుల నియోగించి, ప్రధానస్థానములకు రిపోజు బంతునపైర్పాటు చేయవలయును. సమాజకార్యక్రమమునకు మతమాధార మొనర్చుకొనబడును. ఆరోగ్యము, విద్య, శిశుసంరక్షణము మున్నగు శ్రీజనోప యుక్తవిషయముల బోధించు కరపత్రములు మాసపత్రిక సాధ్యమైనంత త్వరలో ప్రచురింపబడును. భారత సంఘశ్రీల యభివృద్ధికి గొనివచ్చుటయే సమాజమువారి ముఖ్యోద్దేశము. ఇంతవరకు క్లాఫించి ఈ ముఖ్యోద్దేశము మరుగున మరయొక యుద్యమ ముండవచ్చునని మదరాసు వైముపత్రిక యభిప్రాయ పడుచున్నది. సమాజమువారు వెలువరించిన సమస్యలలలోని కొన్ని వాక్యముల పొందుపరచుచు, తద్వాక్యముల నుండి సమాజమునకు రాజకీయముల యందు సంబంధముండ గలదని యధ్యమచేయుచున్నది. సమాజము రాజకీయమై, రాజకీయ విషయమెందానిని గూర్చియైన పనిచేయ నుండిన యెడల, నావిషయముల స్పష్టముచేయవలెను. సమాజమువారి యుద్యమ ప్రకటనమున రాజకీయము, లెత్తుకొనబడక యుండుటచే మాయూహ పారపాటై యుండవచ్చును— మదరాసువైము.

స్థానిక వార్తలు

సిటి మ్యూనిసిపల్ బిల్లు:—కానన చక్రకమిటి యందు మనల ప్రారంభమై, అంతమైనది. ఆగత్యమైనయెడల శాలె నెలలో మరియొకసభ చేయవచ్చునని తీర్మానింప బడినది.

బల్లారి సరసవిదోదినీ సభవారు:—వీరు సానుధ్యమతో కొన్ని నాటకములను ప్రదర్శించి మదరాసు ప్రజల రంజింపజేసి, 28వ తేదీని నెల్లూరుపురమునకు వెళ్లిరి. అచ్చట ఆంధ్రసభ జరుగునపుడు వీరు “ప్రహేళిక” “కృష్ణలీల” “రామదాసు” “లనకుళ” మున్నగు మంచిప్రదర్శములను ఎ. ఆర్. పి. హాయిలో మాపుదురు.

మూకుబండ్ల యిసుకకు శిక్షలు:—ఈనెల 14వ తేదీ రాత్రియందు చెన్నపురవాచకరు మున్నగు ముత్తురు ఆశియారు నదిలోనుండి మూకుబండ్ల యిసుకను త్రవ్వకొని పోయిరి. నిటిపోలీసు కోర్టులో కేసు దాఖలుకాగా మేజిస్ట్రేటుగారు మొదటి ముక్తాయికి రు 20 అపరాధముననేసి, తక్కిన యిద్దరుకు చెయ్యెక నెల కైదును విధించిరి.

కార్పొరేషనుకు రుణము:—నీకిసప్తయి మున్నగు కార్యములకుగాను కార్పొరేషనువారికి బుణమానశ్శోకమైయుండ! ఇండియావొరతనమువారు నూటికి ఐదు శాతము డివీడెండ్లద్రవ్యమును రుణమీయ నియోగించిరి. రుణముపని సంవత్సరములలో తీరుమాము కావలయును. కార్పొరేషను వారిందుకు సమ్మతించిరి. మహారాష్ట్ర విషయమున మాత్రము హిందూస్థానుల లోపునూడ తీర్చివేసి కొనగల స్వాతంత్ర్య యుగ శివుభంధనలవేదనని యభిప్రాయ పుడిరి.

ముఖ్య సమాచారములు

సర్వే శేషము మొత్తముగా 2-6-17 వ తేదీకి నానిటాలుకు వచ్చెదనని తెలియుచున్నది.

కలకత్తాలో నున్న బొంబాయి గుబరాత్రి సంఘమువారు 1 లక్ష 25 వేలు యుద్ధములమున గొనగిరి.

డాబ్బి ముసల్మాను సంఘము—డాబ్బి ముసల్మానుల యభివృద్ధికి “అంజమానై డాబ్బి ఇస్లాము” అను పేర నిరుపనంతపురమున నొక సంఘము క్రొత్తగా నేర్పడినది.

భూదా రాజుగారు తిరువనంతపురమునకు కొలదికాలములో వస్తురనియు, రాజుగారి ఆతిథిగా నందురనియు తెలియవచ్చినది.

విషము:—తెలపులను గ్రామములో నిరువురుబాలుగు క్రింద పడినయొక మామిడిపండును భక్షించిరి. అందులో మొకడు చనిపోయెను. రెండవ పిల్లనాడు అపాయస్థితియందున్నాడు.

మంగుళూరి వారి యుద్ధవిరాళము:—మీరు ఇండియా యుద్ధానికి 14,82,260 రూపాయలను యిచ్చిరి. ఇందులో 1,29,860 రూపాయలు పోస్టాఫీసుద్వారా ఆపన్న చేయబడినది.

ఇంగ్లాండులో “నేమను” పత్రిక గాక ఇంక 66 పత్రికలను విదేశములకు బోరాదని ప్రభుత్వమువారు శాసించినది తెలియుచున్నదని “వెస్ట్మిన్స్టర్ స్ట్రెట్” పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

“ఆకియాకు జపానుదేశము కయకావకమా” అని తరకు నాథదాసుగారు మంగిళాలో ప్రచురించిన పుస్తకమును ఇండియాకు రాకూడదని రాజప్రతినిధిగారును, వారి సహచరులు ఆజ్ఞాపించిరి.

కొంగతనము:—పల్నాటికిర అనుగ్రహమున, పామ్మవెలు కృష్ణమోహనుగారి యింటిలో, కప్పనూరినేని కొందరు దొంగలు యింటిలో చొరబడి 1000 రూపాయల విలువగల ఆభరణములను దొంగిలించిరి.

వీరభద్రునందు చాపరానుజ్ఞాలో గంధిగారు విచారణ ప్రారంభించుటచే రైతులకు వెర్రియాశలు కలిగినవి గాన ఈ గౌరవమువారు ప్రత్యేకవిచారణ ప్రారంభించుటని పలుకుట పత్రిక వ్రాసినది.

కూర్మదేశములో జరిగినవార్త:—ఈమధ్యనే కూర్మదేశములో నొక భాగ్యంతుడు తనభార్యవరుల నిర్దమనచంపి నందులకు వానికి ఉరికత్తి విధింపబడెను. ఇప్పుడు దీక్షకు వెంట్రులు శివులులో నున్నాడు.

మలబారు మండలములోని ముద్రాయంత్రములను టిపి జేయుట కొక ఆంగ్లేయ చేయబడుచున్నది. మలబారు కలెక్టరు గారు బెంగాలీని ముద్రాయంత్రపాత్రగిరి నెలయు వేసెదమని ప్రకటించిరి అని యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

హత్య:—పాలకూరు తాలూకాలో నున్న ఈలపుల్లి అనురాము గ్రామములో మణిగారన్ అను నతడు నిద్రించుచుండగ, ఆతని నెవ్వరో చంపివేసి తలను యెత్తుకొనిపోయిరి పోలీసువారి విచయమై పోటుపడి పరిశేయముచున్నాడు.

దొంగతనము:—గడచిన గురువారమురాత్రి పల్లెయంకలోని నాయులు గృహములో కొందరు దొంగలు చొరబడి 2,000 రూపాయల నగలుల వెట్టెను యెత్తుకొనిపోయిరి. పోలీసువారి విచయమై పరిశ్రమ చేయుచున్నాడు.

ఒక ప్రమాదము:—కొల్లూరుములో పోలీసు ప్రాసిక్యూటరు ఇన్ ఛార్జుగారు కె. టి. చక్రవర్తి. పి. గారు నాటారు ట్రెక్కింగువాడ పోవుచుండగ మొక ఆవు యెదిరించి ఆయనకు క్రిందికి పడుకట్టు చేసెను. అట్లు కొంతకాలము ప్యాకము తప్పి పడియున్న తరువాత ఆత నాస్పత్రిక కొనిపోబడెను. ఇప్పుడు కొంచెము నెమ్మదిగానున్నది.

యుద్ధసహాయమునకు ఈతపాదములు:—బొంబాయి ప్రీతి యుద్ధమున సహాయము గాలనల్లి బ్రదర్సు విద్యార్థులు, రాబోవు శనివారము ఆదివారము దినములలో ఈతపాదములను ప్రదర్శింతురు. పంపెములు మిగుల చమత్కారముగ నుండును. గొ. మెక్కయినగారు అధ్యక్షత వహింతురు.

ప్రస్తుత సంక్రామనమున మనపరిపాలకుల దృష్టి అంతయు వైపున్నప్పుడు కొందరు స్వరాజ్యము కావలెననియు, కొందరు బ్రాహ్మణేతరులకే యుద్ధోగముల నీయవలెననియు గోలచేయుచు, ఒకరితో నొకరు కలహించుట రామాయణములో విడకల ఆటవలె నున్నదని ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

లాయకుబాద్లిగారిని బట్టుకొనుటకు ప్రయత్నములు:—ఈమధ్య దోవరమీద జరిగిన జర్మనుయుద్ధ నౌకలదాడిలాయి దుబ్బాగారిని ప్రాంసునుండి తిరిగి వచ్చునప్పుడు బట్టుకొనుటకే జరిగినదని కొందరు నమ్ముచున్నారు. ఆమరుచటి దినుసు ఉదయమున గాని ఇంగ్లాండునకు లాయకుబాద్లిగారు బయలుదేరనే లేదు.

వీరభద్రుల యిబ్బందులు:—వివేరదేశపు ప్రభుత్వమువారు చాంపరాను జిల్లాలోని రైతుల యిబ్బందులను పరీక్షించెదరనియు, గాంధీగారిదర్శనము అచ్చటి రైతుల కనేకులకు లేనిపోని ఆశలను కలుగ జేయుచున్నదనియు, అందుచే నిష్పక్షపాతయిద్ధితో యావిషయమై దొరతనమువారు విమర్శ జరిపించుట నుంచిదనియు “పయనీయరు” పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

“నేమను” పత్రిక:—నేమను పత్రికవైపున అటంకమును తీసివేయుటకు లాయకుబాద్లిగారి ప్రభుత్వమేర్పాటు చేసి నాదని మాండ్లెరుగార్దయను పత్రిక వ్రాయుచున్నది. పత్రికా పరిశీలనోద్దేశిగ నోటిలోనుండి యాపత్రిక వెడలి నిగ్గయముగ నున్నదని సంతోషముగనున్న న్యుస్పేపర్ల వాదల ననుభవించుచున్న వెస్ట్మిన్స్టర్ సమాచార యెడలమిగుల విచారము కలుగుచున్నది.

గడచిన శనివారము రాత్రి 7 గంటలకు హారావం తెన వద్ద ఒక ప్రమాదము జరిగినది. బాబు సత్యవ్రతాదారు అను నతడు వంతెనపై బోవుచుండగ వంతెనలోని బల్లయొకటి ఆకస్మికముగ మగిలిపోయెను. అచ్చట రక్షణమేమియు లేక పోవుటచే నాతడు 20 అడుగుల యెత్తునండి క్రిందనున్న పోలీసులో పడిపోయెను. ఈతనికి బాగుగ గాయములు కలినవి. కొన్ని యెముకలు విరిగిపోయినవి.

బొంబాయిలో టిటరు ఆచ్చను అను మొక క్రైస్తవుని కిద్దిలో నొక ముసలి ట్రీ యెడల అల్లరిగా ప్రవర్తించినందున పోలీసువారు పట్టుకొనిరి. ఈతడొకడు అగపడినపుడెల్ల “కోడి నెత్తుకొనిపోయెను, కోడి నెత్తుకొనిపోయెనని కేసులు జేయుచుండుట వాడుక. ఇట్లే శుక్రవారమునాడుకూడ ఆమె పోవుచుండగ హిందూస్తానీ భాషలో నతడు అరచెను. అంతట పోలీసువారతని పట్టుకొనిరి. ఇతనికి ఎనిమిది దినములు కఠిన శిక్ష విధింపబడినది.

కలకత్తా లాటరీ:—ఇందులో బి 1169 నెంబరు గల అచ్చువంతునకు యింపుమించు మూడు లక్షల రూపాయల ప్రభుబహుమానము వచ్చినది. బి 4308 నెంబరు గల వానికి 1½ లక్షరూపాయల రెండవ బహుమానము వచ్చినది. బి. 2206 నెంబరు వానికి ఒక లక్షరూపాయల బహుమానము వచ్చినది. ఇంకను అనేక బహుమానము లనేకులకు వచ్చినవి. అందుచే చాలమంది సంతోషము నొందుచున్నారు. కాని అంతకంతకు యెత్తునండి ఆకాంక్షను సొంది విచారించుచున్నాడు.

ఆత్మహత్య:—గడచిన బుధవారమునాడు బొంబాయిలోనున్న బంగారపురలో 28 వత్సరములు వయసు గల యొక హిందూవంతునకుని శవము దేలినది. బట్టలు గట్టువీడ పెట్టబడియున్నవి. అంతో చొక్కాయని పరీక్షింపగా అందోయ్యత్తము కానవచ్చెను. అందలి బిల్లమున దాదానేతు సాహెబు అను పేరుండెను. ఆ పుస్తకములోని సంగతులను జూడగ యీ దాదానేతుయొక్క స్వంధములను భరింపలేక యాచిన్నవాడు ఆత్మహత్య గావించుకొనెనని తెలిసినది. ఈ యువకుడు పడిన చిక్కుల విషయమై అతని పెట్టెలోనున్న యుత్తరములో విపులముగ వ్రాయబడియున్నది.

రైలులో దొంగతనము:—రైలులో నొక బరిష్పియసు ట్రీ, మే 7-వ తేదీని మూడవరగతి బండిలో పోవుచుండెను. ధానచాయవద్ద మొక బరిష్పియసుడు ఆబండి నెక్కి అసాన్సెలువైచనుకు కొంతదూరమున, ఆమెవద్దనున్న రెండు బంగారు ఉంగరములను, 8 అణాలు గల సంచిని దొంగిలించెను. మరియను అతడు ఒకమంగలి కత్తితో పొడిచెదననియు రివాల్యరుతో కొట్టెదననియు ఆమెను చెదరించెను. ఇంతవరకాతని పట్టుకొనినట్లు తెలియలేదు.

బొంబాయిలో సెయిబాయిఅను పేరుగల, ఒకపాండు ట్రీ కొలవావద్దనున్న మాదికర్మాగారములో చెదరిపోయిన దూదినియెత్తుచుండెను. ఈమెయను 50 సంవత్సరములు. ఆప్పుడు ఒక కూలివాడు దూదిబస్తాలను క్రిందకు తోయుటకై బస్తాలపై కక్కెను. బస్తాను క్రిందికితోయుటకు ముందు ఆతడు కేక వేసెను. కాని జవాబు లేనందున, యెవరను లేరనుకొని బస్తాను క్రిందికి తోయినప్పటికి, బస్తా తూలి సెయిబాయిమీద బడెను. ఆమె మరణించినది. ప్రమాదవశమున సంభవించిన మరణమని జ్యూరీవారు ధృవపరిచిరి.

కలకత్తా పోలీసుకోర్టులో వైనాదేశములు ఒక పక్షి యెడల చూపిన క్రూరస్వభావమును గూర్చి కేసు జరిగెను. కొందరు వైనాదేశములు కూర్చునియుండగ నందులో మొక పక్షి డేగను పట్టుకొని దానిని మిగుల బాధపెట్టెను. ఆపక్షిని యొక రెక్కతో పట్టుకొని తన పొగ గొట్టుముతో చాలబాధ పెట్టి కొచ్చెను. పాపము! ఆపిట్ట ప్రాణరక్షణార్థము నోరు తెరుచుకొని నవ్వును, ఆ కూర్చుండు దానిగొంతుకలో కాల్చిన యిసుపకాడ మొకదానిని పడవేసెను. ఈ చర్యయంతయు ఆతని దేశసోదరులకు మిగుల సంతోషదాయకముగ నుండెను. ఈతనికి 15 రూపాయలు జూల్మానా వేయబడెను.

పురుక్కోట ప్రభుత్వమువారి వ్యవసాయ పాఠశాల:—సంస్థానమునందలి వ్యవసాయదారుల పిల్లలకు వ్యవసాయ విద్య గజపుటకు పురుక్కోటలో నొక పాఠశాలను నిర్మించుటకు మహారాజుగారు అనుజ్ఞనిచ్చిరి. ఈపాఠశాల రాబోవు జూలైమాసము 1 తేదీనుండి ప్రారంభించబడును. ఇది వ్యవసాయపాఠశాల యజమాన్యము క్రిందనుండును. ప్రస్తుతము 12 సంవత్సరములకు గాను విద్యార్థులకు మాత్రమే వసతు లేర్పరుపబడినది. విద్యార్థులు జీదిములనీను నక్కరలేదు. గృహభోజనాదు లుచిత్తముగా నక్కరలేనివారికి నెలకు 6 రూపాయల చొప్పున విద్యార్థి వేతన మియ్యబడును. ఇట్టి పాఠశాలలను స్థాపించుట మనదేశ పురోవృద్ధికి మృదు చావుటయే.

జర్మనీదేశములో రూపాయలుచేయుట:—కొన్ని సంవత్సరములక్రిందట హిందూదేశమున నున్న కుత్రియ రూప్యముల గూర్చి కొంత ఆంగ్లేయము జరిగినది. ఈ రూపాయలకును ప్రభుత్వము వారి రూపాయలకునుయొకయు భేదము లేదు. కొంతపరిశీలన జరిగినతరువాత, ఈ రూపాయలు ఇండియాదేశములో తయారైనవి కాదనియు, జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా దేశములనుండి దిగుమతి అయినవనియు డి హింపబడినది. ఈ రూపాయలలో రూపాయవెలగల వెండి లేకపోవుటచే యీరూపాయలను తయారుచేయుట లాభకరము. జర్మను మూర్ఖులక్రికా ప్రదేశమున దొరకిన జర్మను రూపాయ సరిగ ఇండియా దేశపురూపాయలవలె నుండును. అందుచే యీ యూహా ధీరప్రభువున్నది. జర్మనులు వీనిని యెగుమలిచేసి లాభమును తీయుచుండి గనుటకు సంభావ్యులేరు.—ఇదరాసు మెయిలు.

స్వరాజ్యోద్యమముపై యుద్ధముచేయ నుంకించుచు న్నారముని వెంట్లాండు ప్రభువుగారు చేసిన ప్రకటన మెవరి ఆజ్ఞపై జరిగినదో యని త్వరగా తెలిసికొనుటకై దేశము మతూహలపడుచున్నది. ఇది వెంట్లాండుగారి ప్రభుత్వభావమా? లేక వెల్లుసుగర్ల ప్రభువుగారి పరిపాలనా భావమా? లేక పాలితులే ప్రభుత్వవ్యవస్థను జిల్లాపన ప్రాయముగు సిద్ధాంతము నేర్పరచుకొనిన ఆంగ్లేయదేశమందలి ప్రజాస్వామ్యవాదుల పక్షమున ఇండియా కాంగ్రెస్సర్వగాక వెంట్లాండు ప్రభువుగారి ముఖమున ముక్తికట్టి సందేశము నంపిరా? ఇట్టి పురోవృద్ధి భంగకరమగు ప్రకటనమును వెంట్లాండుప్రభువుగారే స్వతంత్రించి చేసినయెడల, వీరిప్రకటనమును నిరసించి బ్రిటిషు ప్రజాస్వామ్యవాదుల అభిప్రాయములను సరిగా వ్యక్తీకరించుచు, ఇండియా దేశపు విద్యార్థుల ఆశయములను సరిసరింపిన ప్రకటనముచేసి, ఆంగ్లేయులు వీరిని స్వదేశము నకు యెంత త్వరలో రప్పించిన అంతవంచిది.—బొంబాయి క్రానికలు.

THE GREAT WAR

NEW THREAT TO HOSPITAL SHIPS

MANY SWEDISH STEAMERS CAPTURED

ANOTHER BRAZILIAN SHIP SUNK

[REUTER'S AGENCY.]

GREAT BRITAIN

Air Raid on S. E. England.

Terrible Effect of Bombs.

LONDON, May 28. Later accounts of Friday's air raid say that the raiders appeared over the coast town, which was the principal sufferer, from inland. First a bomb crashed into the thoroughfare in the lower quarter which was crowded with shoppers including a potato queue of women and children. It caused more casualties than numerous other bombs. When the column of black smoke had dispersed the street for two hundred yards resembled a shambles with dead and dying human beings and disembowelled horses. The shops of the greengrocer, the butcher and the draper were demolished and it is feared that there may still be victims beneath the "debris" of these. Elsewhere a bomb made an enormous hole in the roadway smashing a number of cabs to atoms and killing the horses, but the drivers were momentarily absent and escaped. A girl's school and an hotel were demolished. The former was temporarily tenanted and there were no victims. Eye-witnesses describe the perfect formation maintained by the squadrons. During the quarter-of-an-hour of the visitation there was no panic. The people rushed into the streets to see the spectacle. Complaints have been made that a number of German shopkeepers are still allowed to continue business in this particular town.

British League of Workers.

Great Pro-war Demonstration.

LONDON, May 28. A great and enthusiastic demonstration organised by the British League of Workers was held in Hyde Park to-day. It was addressed by Members of the House of Commons and leading members of the Labour Party and passed with acclamation the resolution sending fraternal greetings to the allied peoples, particularly the United States and Russia and expressed the fixed determination of all patriotic Britons in the United Kingdom and the Dominions beyond the seas to continue the war to a victorious finish.

Appreciative messages were received from the Prime Minister and Mr. Hodge, Minister of Labour. A procession was formed and marched to the French Embassy where all the Allied Ambassadors and Ministers had assembled. The resolution was presented to them and the diplomats replied amid stirring scenes of enthusiasm.

America's Achievements.

LONDON, May 28. The Press Bureau summarising America's achievements since she entered the war states that including Americans already serving with the Franco-British armies there will shortly be a total of a hundred thousand Americans in France. Arrangements have been made for the construction of 3,500 war aeroplanes and for training of six thousand aviators this year.

The Cotton Industry.

Increased Wages for Weavers.

LONDON, May 28. The cotton manufactures of Lancashire, Yorkshire, Cheshire, and Derbyshire booked orders in Manchester to-day for the Foreign and Home trade at prices based on a ten per cent increase in wages to 230,000 cotton weavers.

Appointments in the Admiralty.

LONDON, May 28. Appointment of a number of experts is announced in connection with Sir Eric Geddes' department at the Admiralty including General Collard in control of construction and purchase of merchantmen, transports etcetera and Sir M. Raven responsible for the manufacture and purchase of ordnance and Admiral Laurence Power who has the general management of the dockyards.

Distribution of Cargo.

Controller of Coasting Shipping.

LONDON, May 28. The Glasgow shipowner, Mr. Hector Mc Neol, has been appointed Controller of Coasting Shipping. He will arrange for the shipment of cargoes from the larger liners arriving at first home ports with cargoes for other destinations. It is anticipated that the arrangement will save much shipping from submarines.

"Controlled" Tea.

London Brokers' Fears.

LONDON, May 28. The weekly report of the London Tea Brokers' Association referring to "controlled" tea says the wholesale market fears that the reputation of Indian and Ceylon teas may be damaged by retailers substituting low-grade Java and China teas for teas they receive under the government scheme.

Emigration into Dominions.

The Indian Point of View.

LONDON, May 28. The Memorandum on Emigration from India to the Dominions, which was presented to the Imperial War Conference by Indian representatives, reviews the restrictions imposed in each Dominion and puts the Indian point of view as follows:—"Indians in their outlook upon the Empire are as present powerfully swayed by two ideas. They are proud of the fact they are British subjects and that their country is an integral portion of the Empire and they wish to claim their imperial privileges. They are at the same time proud of their Indian nationality, ancient civilisation and the great intellectual traditions which they have inherited. They have made sacrifices for the Empire and have proved their loyalty, courage and fortitude and ask that this should be recognised. Thus sentiment and imagination enter largely into the controversy. If the Dominions would meet feelings of this order they would probably find that India would not be unreasonable on material points."

The Russian Situation.

LAHORE, May 28. LONDON, May 27th.—The Daily "Telegraph's" Paris correspondent learns from the friends of M. Albert Thomas that the situation in Russia and Russian Army is already nearly more relieved and will shortly be in comparably more favourable than it was under the Tsar.—("C. and M. Gazette.")

The Future.

LAHORE, May 28. LONDON, May 27th.—General Sumts in his speech at Stepney said that the future could not be foreseen but that there was a great deal of creaking and cracking and that showed that the end could not be far off.—("C. and M. Gazette.")

FRANCE

Spain and Submarinism.

Statements in French Chamber.

LONDON, May 28. PARIS.—The Chamber continued to debate on submarinism. The critics of Government especially denounced the failure to cope with espionage in Spain, which had resulted in the Spanish coasts being infested with submarines.

RUSSIA

German Air Raids on Danube.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—Several raids have been made by German aircraft recently on towns on the Danube and there have been many casualties particularly at Ismail.

Separate Peace Repudiated.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—The Congress of Peasants' Delegates has passed a resolution practically unanimously repudiating the idea of a separate peace.

Strikes in Finland.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—Many strikes have broken out in Finland especially among agriculturalists.

Army and Navy Officers' Congress.

Officers Exhorted to Restore Discipline.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—The first Congress of Army and Navy Officers met at Headquarters, General Alexeff, who opened the Congress, said that it was true that the country was endangered because the fighting ardour of the Army had diminished in consequence of dissensions and mistrust between officers and soldiers. He exhorted the officers on their return to their regiments to restore discipline and make the Army again capable of victory.

Separate Peace impossible.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—General Dragondoff commanding on the northern front addressing the Congress of Delegates at Riga, declared that separate peace was impossible because it would not assure liberty to the Russians who ought to help the Allies to crush German Militarism, thus definitely consolidating the revolution. The Congress of Officers and Delegates passed a resolution declaring that the salvation of the Fatherland demanded the exertion of all the country's efforts and calling on all officers to extend a brotherly hand to the soldiers and workers.

TELEGRAMS.

Russian Ambassador To Britain.

A Mistaken Report.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—The report that Mr. Izolsky had been appointed Russian Ambassador in London was based on a misapprehension. There is no question of his appointment to London though he will be replaced in Paris.

The Situation in Poland.

A German Admission.

LONDON, May 28. AMSTERDAM. German papers admit that things are not running smoothly in Poland, where the different bodies created by the Germans are at loggerhead, particularly regarding the Regency.

ITALY

Impregnable Barrier.

LAHORE, May 28. LONDON, May 27th.—A writer in the *Evening Standard* who was formerly on the Italian front says that only 20 divisions supported by heavy artillery could hope to pierce the barrier, Italy has erected on Trentino front.—("C. and M. Gazette.")

GREECE

Food Situation in Athens.

LAHORE, May 28. LONDON, May 27th.—Athens correspondent of the *Exchange Telegram Co.* says the capital will be absolutely breadless before the arrival of 1900 tons of wheat now on route from Salonika.—("C. and M. Gazette.")

GERMANY

New Threat to Hospital Ships.

Arrogant German Demands.

LONDON, May 28. AMSTERDAM.—A new hospital ship threat is contained in a Berlin semi-official telegram. After re-assuring British misuse of hospital ships the telegram says that Germany in future will immediately attack all hospital ships throughout the barred zone and the Mediterranean, but will allow the transport of sick and wounded from Salonika by Greek railways to Kalamata and thence by hospital ships to Gibraltar on condition that the latter travel at a speed indicated by the German Government, that the name and time of departure and arrival of the vessel is notified to Germany six weeks beforehand and that a representative of the Neutral Government representing German interests in the particular enemy country concerned makes a declaration prior to the departure of the vessel that it carries only nurses, sick and wounded and material for their treatment.

Failure of Submarinism.

German Press Changes its Views.

LONDON, May 28. AMSTERDAM.—The German Press commenting on Mr. Lloyd George's speech in the House of Commons with regard to submarines, abandons the idea of the complete destruction of Great Britain's Mercantile Marine, but speaks vaguely of the effects on her economic future.

The War and Newspapers.

LONDON, May 28. AMSTERDAM.—The "Cologne Gazette" says that six hundred German daily newspapers have ceased publication since outbreak of War.

AUSTRIA

Archduke Joseph Refuses Premiership.

LONDON, May 28. AMSTERDAM.—A telegram from Budapest says that Archduke Joseph has refused the Premiership.

AMERICA

Tornado in America.

Many Killed in Illinois Towns.

LONDON, May 28. CHICAGO.—A tornado has swept over a number of towns in southern Illinois. It is estimated that seventy-five persons are dead and a hundred injured. Thousands are homeless.

Brazil and the Allies.

Result of Submarinism.

LONDON, May 28. RIO-DE-JANEIRO.—The torpedoing of the Brazilian vessel "Tajuba" has strengthened the movement in favour of Brazil's joining the Allies.

Italian Mission in America.

LAHORE, May 28. LONDON, May 27th.—Washington correspondent of the "Central News Agency" says that Mr. Wilson has received the Italian mission. Prince Udine stated that Italy's man power was sufficient for all her requirements and the Americans should be sent to France.—("C. and M. Gazette.")

CHINA

Drought in China.

Famine Feared.

LONDON, May 28. SHANGHAI.—Drought in Central and Northern China is affecting the rice crop and a famine is feared.

WAF AT SEA

LONDON, May 27.

WESTERN FRONT

LONDON, May 28.

In the air fighting yesterday we brought down three German aeroplanes and drove down eight others. Four of ours are missing.

LONDON, May 28.

LONDON, May 28.

LONDON, May 28.

[FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.]

[BY WIRE.]

DELHI

DELHI, May 28.

SIMLA

SIMLA, May 28.

BOMBAY

BOMBAY, May 28

BOMBAY, May 28.

BOMBAY, May 28.

CALCUTTA -

The Present Position.

CALCUTTA, May 2

	Rs.
Bombay	7,97,28,000
Bengal	7,06,55,900
The Punjab	1,85,82,800
The United Provinces	1,88,70,100
MADRAS	1,21,29,700
Minor Administrations	1,16,63,100
Burma	1,12,85,000
Central Provinces	45,65,700
Bihar and Orissa	31,51,500
Assam	7,08,600

CALCUTTA, May 2

ASSOCIATED PRESS.

[BY WIRE.]

[Reuter.]

LONDON, May 28.

Bar to D. S. O.

Military Crosses.

"Captain Francis Farquhar".—He led a squadron with great dash and obtained valuable information. He was subsequently wounded, but continued to direct operations.

"Second Lieutenant Alfred Harrison":—When in command of an advance party, on night operations, he pushed on with great dash under a heavy fire, rushing two picquets with the bayonet, and successfully bombing three pontoons filled with the enemy.

"Second Lieutenant Dennie Whicham Teasdale."—He handled a machine gun with great skill, enabling the rearguard to withdraw at a critical time from difficult situations.

బ్రాహ్మణ సమావేశము ఈనెల 28-వ తేదీన సాయం
కాలము ఢిల్లీ నగరమున ప్రాగంభమైనది. బ్రాహ్మణ పండి
తులు తలపాగాలను పాదరక్షలనువదిలి అధ్యక్షులగు దైర్య
రు రాజా శశిశేఖరేశ్వర రాయలహద్దరుగారి ననుసరించి
బ్రహ్మచారులు ముందు బారులుతీరి సామ వేదమును గానము
చేయుచుండ సాలిగ్రామలను ధరించి ప్రతీవీధులు నూరేగి సభా
శాలకు వచ్చిరి. పిమ్మట ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు కాశీనాథ
పండితులు స్వాగతౌపహ్వానమును చదివిరి. బ్రాహ్మణులు
కలసి పనిచేయవలెనని హెచ్చరించిరి. పిమ్మట అధ్యక్షుని
నియోజించిరి. అధ్యక్షులు హిందీభాషయం దాశుధార నుప
న్యసించిరి. మనము క్రియాశూన్యులమై తీర్మానములు చేయు
టతో సంతృప్తులమగుటచే సమావేశధర్మ పునరుజ్జీవనము కొన
సాగలేదనిరి. స్వాగత్యాగులగువారు విక్షుతో పనిచేయవలె
ననిరి. బ్రాహ్మణధర్మానుసారము ప్రవర్తించుటకు ప్రయత్నిం
పవలెననిరి. 27, 28 తేదీలను సమావేశము జరుగును సాంఘికాచార
ములను గూర్చి చర్చింతురు.

భార్యలను బాధపెట్టుట:— కలకత్తాలోని దక్షిణ భాగపు పోలీసు ఆఫీసులో, ఫిచ్చు వెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగారి వద్ద, తమభర్తలు తమ్ము మిగుల బాధ పెట్టుచుండిరిని ఇద్దరు పడుచుభార్యలూ చెప్పుకొనిరి. వీరిభర్తలు గనేశదాసు, కాలాదాసు అవనారు, గనేశుని భార్యయగు ససత్కుమారి యను నామె తానును తనచెల్లెలగు కిరాను అనునామెయను యీ ఇద్దరు యువజనులను పెండ్లిచేసి కొంటిమగచెప్పెను. వీరిసవతి అత్తగారు వయసునచిన్నది. ఈమెయేవీరికి చిత్తులకు మూలము. ససత్కుమారిని, ఆమెచెల్లెలను అన్యాయముగ సొక గదిలోనుంచి తాళము వేసివేర్చుట ఎటులనో వీరిరువురును తప్పించుకొని ఆవలపడిరి. ఇంక చేయున దేమియులేక గనేశు అను నాతడు అక్కచెల్లెం డ్రెయిపురును నగలను యెత్తికొని పారి పోవుచున్నారని పోలీసువానికి తెలియజేసెను. పోలీసువారు వీరినిపట్టుకొనిరి. కాని వీరిని విడిచివెట్టిరి. పిమ్మట, ససత్కుమారి తనపై అన్యాయముగ నగలుదొంగిలించిరిని ఆపవాదము వేసినందులకు గనేశదాసుపై ఇండియను పీసలుకోడు 211 కేసు నప్రకారము చర్య నడపింపవలెనని స్పెషియారి వద్దకేసు చేసెను. గనేశదాసునకు నోటీసు యివ్వబడినది.

ఆంధ్ర దేశ వార్తలు

(౧)

ఈనెల 24వ తేదీన గుంటూరులో గొప్ప గాలివాన వచ్చి వరగండ్లు పడినవి. వర్షములు వర్షించినప్పటికి ఎండలు, వరగాడులు తిరిగి ప్రారంభించినవి.

కృష్ణజిల్లా తణుకుతాలూకా వెలగదుట్టు గ్రామమున ఈ నెల 16వ తేదీన ఇందుకూరి గోవిందరాజుగారి అధ్యక్షత క్రింద కారవాభివర్ధనీ యను పుస్తకభాండాగారము నెలకొల్ప బడినది. 350 పుస్తకములు భాండాగార మొనగబడినవి.

బెజవాడ పురమున బైరాగిమఠమునకుగల 10 య 80 సెం. ఇవామును అందున్న బైరాగిని మోసపుచ్చి కొందఱు కాలకు తీసికొని కేరీక్రిందికి మార్చించుకొన యత్నించుచు న్నారని యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

పూర్వము వెల్పాడు ప్రభువులు ఐదు పల్లకులవారని ప్రసిద్ధిజెందినయు, అట్టివారను ఒక సమాజమును స్థాపించు కొని ఒక మహాసభ జరుపవలెననియు, బ్రాహ్మణేశ్వరోద్యమ మువారిని ఖండించి బ్రాహ్మణ్యమును కాపాడవలెననియు కా శహస్త్రినుండి కప్పగంతుల చంద్రమౌళేశ్వరశాస్త్రిగారు వ్రాయుచున్నారు.

విశాఖపట్టణములోని శివారామస్వామి దేవాలయము శిథిలముకాగా పురవాసులు కొందఱు చందాలువేసి 2 వేల రూ॥ లు చేర్చి ముఖమంటపమును మరచుత్తు చేయించినయు, తక్కినభాగమును గూడ మరచుత్తుచేయుటకు 2 వేల రూ॥ లవసరమనియు, పూర్వమువలెనే పౌరులు తమ దేశ భక్తిని చూపించి చందాలుప్రొగుచేసి కట్టించుట ప్రయత్నించుచున్న యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

కృష్ణానందలమున కృష్ణవేణి నదీతీరమున అవనిగడ్డ, పురమున కొందఱు వైశాఖపుర వ్యాపకీనుండి గొప్పసప్తాహ ము చేయుచున్నారనియు, అనేకస్వాములు, గాయకులు వక్షిస్తు, బెజవాడ మునసుగు, పింఛనుగొనిన నలుజడ్డి వాచిలాల శివానధానులు, మున్నగువారు వచ్చినయు, భజనలు, సంగీత ములు నృత్యములు మిలిమిరుచున్నవనియు, ప్రతిదినము రెండు నేళల వచ్చివారందఱికి అన్నదానము చేయబడుచున్న దనియు ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

కృష్ణజిల్లా జగ్గయ్యపేట డివిజన్లో చేరిన తక్కిన పాడు గ్రామములలోను 10-17 తేదీనుండి 19-5-17 తేదీ వరకు ఆ గ్రామనివాసులగు నెంటేల శేషయ్యగారు తమ చేతి సొమ్ముతో రమ్మ మందిరమున, శాస్త్రాధ్యక్షులైన శ్రీమహాత్మ్యము అపూర్వయగ జరిపిరి. వీరు భగవద్భక్తులు. ప్రతిరోజును వగ్గ విచక్షితలేక 4 వేలకు సులభము జరిగెను. రాత్రిం బగళ్లు పురాణాది హరికథా కాలక్షేపములు జరుగుచుండే నని ఆయానాండి ఒకరు వ్రాసిరి.

గోదావరిజిల్లా అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరుగారగు వడ్డారి నరసింహారాయుడు గారికి క శ త్రి వి యోగ మైనదని తెలియజేయుట కొంతయు విచారించుచున్నాము. నర సింహారాయుడుగారి కీనడుమనే రు 200 లు జీతమైనది. ఈ యధ్యక్షదయములో నంతటి మహానాద గలుగునని యవ్వన తలంపలేదు. పరమేశ్వరుని మార్గములు నునన్యమాత్రులకు వెలియునా? పాప మామెవ ముప్పును కుమార్తెలు కలరు. నెద్ద కూతురు తొమ్మిదేండ్ల వయస్సుకలది. కడపటివిడ్డ మానము వయస్సుగలది. ఈరుఱుము భరించుటకు నరసింహారాయుడు గారికి భగవంతుడు దైవము ప్రసాదించుగాక!

రవుతుపూడినుండి యొకరిట్లు వ్రాయుచున్నారు. ఈ గ్రామమున గుమారు 20 సంఘములనుండి 70,80 మంది బాలు రతోను 2 రు ఉపాధ్యాయులతోను ఒక బోర్డు ప్రైవేట్ పాఠశాల గలదు 4,5 సం॥ముల క్రిందట పాఠశాల మందిర ము శిథిలమగుటచే, పాఠశాలకు స్థలములేక ఉపాధ్యాయులు పాఠశాలను వర్ష కాలమునందు చెట్లక్రిందను, అరుగులమీద ను బెట్టుకొనుచున్నారు. మందిరములేని లోపముచేతను, విద్యార్థుల సంఖ్యయు క్రమముగా తగ్గి ఇప్పుడు 20,30 మంది మాత్రమున్నారు. బోర్డువారు ఒకచిన్న మందిరమును కట్టించి దయచేసిననే కాని, ప్రయోజనములేదు బోర్డువారి విషయము ను యోచించి త్వరలో మండియి మెసంగవలెను

ఈ నెల 20 తేదీ ఆదివారము సాయంత్రమున 4 గంట లకు పుయ్యూరు బోర్డు పాఠశాల భవనమున, భారతీయగ్రం థాలయముయొక్క ద్వితీయ వర్గంతుల్యమును, గోవిందరాజుల వేంకట్రాయుడు పంతులుగారి యాధిపత్యముక్రింద జరుప బడెను. అనేకు లుపన్యసించిరి. అగ్రాసనాధి పతిగారి ప్రారం భ యంతోపన్యాసములు దేశభిమానముతోడను, ఉత్సాహ ముతోడను నిండియుండెనని తత్సంఘ కార్యదర్శి వ్రాయు చున్నాడు.

ఈ నెల 18వ తేదీన భీమవరము తాలూకా రాయకు దురు గ్రామమునుండి చెంగల్లల సత్యనారాయణమూర్తి గా రిట్లు వ్రాయుచున్నాడు—ఈ తాలూకాబోర్డు సభ్యుల నెన్నుకొను విషయమున ఓటర్లు తమకు ఒకటనిమ్మని వచ్చు వానికి ఓటునీయక బాగుగా యోచించి అతని అగ్రతలను గనిపెట్టి ఈయనలను విద్యాగ్రంధులై గ్రామవాసు లెంద ఱు నెద్దనెద్ద చర్యలయందు ఏమియు తెలియక పారిమొగము వీరిమొగమువోచుచు “నేను కంకరు” అని చెప్పుచుండుచు ప్రజల సౌఖ్యము కొఱకు పాటుపడు వారినే ఎన్నుకొన వలెను.

ఈ నెల 14వ తేదీన నెల్లూరు రంగనాయకుల పేట బాలర యభివృద్ధికోశకు ‘బాలకృష్ణసభ’ యను నొక సంఘ ము మాడభూషి నృసింహాచార్యులు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు అధ్యక్షతక్రింద అప్పరాజు వేంకటరామయ్యగారిచే స్థాపింప బడినది. ఈ సభాతరపున 20వ తేదీన జరిగినసభకు కె. రామ కృష్ణమాచార్య లగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. కృష్ణజన నమును గూర్చి చర్చ జరిగెను. రంగనాయకుల పేటలోనివా రం దఱును తమ బాలరను ఈ సంఘమున జేర్చి, సంఘమును బోషించి సహాయము చేయవలెనని కార్యదర్శులు కోరుచు న్నారు. ఇప్పటి కీసభయందు 40 మంది సభ్యులును, 150 పుస్తకములును గలవు.

ద్వితీయ గంజాము మండల వాఙ్మయ సభ గత 20వ తేదీ ని బరంపురమునందు విట్టోరియా టౌనుహాలులో సమావేశమయ్యె ను. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు నాభి రామమూర్తిగారు స్వాగ తోపన్యాసము మొసంగిన పిదప, ఎన్. గంతాయత్తు గారు అధ్యక్షతోపన్యాసము నిచ్చి ఈ మండలము నందు ఓడ్రుల కును తెలుగువారికిని గల పరస్పర భ్రాతృభావము నభివర్ధించి వాఙ్మయాభివృద్ధికి గూర్చి నడిపిరి. నాటిమధ్యాహ్నము ఆంధ్ర వాఙ్మయ కాభాధ్యక్షులగు ఊటుకూరి గోపాలరావుగారు రుప న్యసించిరి. గిడుగు సీతావతి గారు “ప్రస్తుత పాఠకముల”ను గూర్చియు, చిలుకూరు నారాయణరావు గారు “నన్నయభట్టు నాటి తెలుగు కన్నడములకు సంబంధము”లను గూర్చియు, నుపన్యసించిరి. గిడుగు రామమూర్తి గారును తన వ్యాకరణ రచనమును గూర్చి విషయమును గురించి తీర్మానమునందన్య మున కొంతవదము జరిగెను. తుట్టుతుడకు తీర్మానము ప్రసేత పెట్టబడి ఆహ్వాదిత మయ్యెను.

ప్రాధనరు రామమూర్తి నాయకుగారు.

ఈనెల 19వ తేదీన అభినవభీమ సేనుడగు ప్రాధనరు రామమూర్తి నాయకుగారు ఏలూరునుండి రాజురహేంద్ర వరమునకు బోయిరి. పౌరులు స్వాగతము మొసంగి మోటారు బండిపై పితాపురము రాజాగారి బంగాళాకు గొనివచ్చిరి. నరునాటి సాయంకాలము బంగాళాముందున్న మైదానమున చిలకమర్రి లక్ష్మీనృసింహముగారి అధ్యక్షత క్రింద సభ జరి గెను. గా. రామమూర్తిగారు దేశీయవిద్యాలయము తరపున ప్రాధనరుగారికి స్వాగతప్రత్యమ మొసంగిరి. చిలకమర్రిలక్ష్మీ నృసింహముగారు నాయకుగారిని గొనియాడుచు సావన్యసిం చిన వెనుక ప్రాధనరుగారు బాలీయధర్మములగు గూర్చి యుపన్యసించి దేశీయభాగ్యభివృద్ధికి ప్రస్తుతబాలకులే కారకు లని చెప్పి బాలురు ముందాభోగ్యభవనమును సేకరించి ఇతర భవనములను సముపార్జింపవలెననియు చెప్పిరి. అధ్యక్షులునాయ కుగారు చెప్పిన విషయములను మరింత నృద్ధ్యముగ తెలిపిరి. నిడదవోలు, మే 23.—నేను ప్రాధనరు రామ మూర్తి నాయకుగారు రాజురహేంద్రవరమునుండి ఇవటికి వచ్చిరి. ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథనిలయము వారు ప్రేషనుకుపో యి స్వాగతము నొసగి వారిని తమనిలయమునకు గొనిపోయి సత్కరించిరి. గ్రంథనిలయ పక్షమున బంధా నూర్వనారాయ ణ బి. ఏ. గారు స్వాగతాభి వందనముల నర్పించి నిలయమును గూర్చి నడిపిరి. నాయకుగా రుచిత్రితీని ప్రత్యుత్త మొసగి కొవ్వూరి చంద్రారెడ్డిగారి యింట బసచేసిరి.

తెనాలి తాలూకా కూచిపూడిలో సరస్వతీనిలయ గ్రంథాలయము స్థాపింపబడి నాలుగు సంవత్సరము లైనది. నెల్లెంబరులో రాత్రిపాఠశాల స్థాపించినది నేటికి 35 మంది విద్యార్థులు గలరు. బాలరవిద్యాభివర్ధన సంగమమును గూడ నెలకొల్పినది. ఇందు బాలర విద్యావిషయ సభలు జరుగు చుండును. నిలయ కార్యదర్శి బాలర నడవడికిను విచారించు చుండును. బహుమతిపరీక్షలు నేటేట రెండేండ్లనుండియు జరుగుచున్నవి. ఈ సంవత్సరము బహుమతులు ఈ క్రింద ప్రకటితములు. కుర్రా బసవపున్నయ్య, (కొలకలూరు) — ప్రథమ బహుమానము నాగుబోయిన నాగభూషణం(కొలక లూరు)— “ద్వితీయ” తాడిబోయిన శ్రీ గాములు, కొలకలూరు తృతీయ బహుమానము. యలవర్తి వేంకట గుబ్బయ్య, కూచి పూడి నాగుబోయిన నరసయ్య, కొలకలూరు వీలట ప్రత్యేక బహుమానము లొసంగబడును. ఈబహుమతులన్నియు నిలయ వార్షికోత్సవ సందర్భమున నొసంగబడును. మా గ్రామములో నొకబోర్డు బాలికాపాఠశాలలు నుండినను నొక్కటైన మూడు బహుమానములలో నొకదానినైన సంపాదించ లేకపోయె నని తన్నిలయ కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నారు.

కృష్ణజిల్లా పోలూరు గ్రామములోని శ్రీరామచంద్ర గ్రంథాలయము యొక్క తృతీయవార్షికోత్సవ విానెల 19వ తేదీన ఆచంట లోవర్ సెకండరీస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయులగు రాంపల్లి వరరామయ్యగారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగెను. మొదట దైవప్రార్థన గావించబడెను. తరువాత కార్యదర్శిగారు గత సంవత్సర వృత్తాంతమును చదివిరి. దానిని బట్టిమాడ యిప్ప టికనకు గ్రంథాలయములో 600 ఆంధ్రగ్రంథము లున్నట్లును పాఠకులు 725 గ్రంథములను తమ గృహములకు తీసికొని పోయిచదివినట్లును తెలియుచున్నది. పోడూరి వెంకటసుబ్బారాయుడు రామచంద్రరావుగారు గ్రంథాలయ ప్రయోజన ములను గూర్చియు, రాంపల్లి నాగవీక్షితులుగారు పూర్వల విజ్ఞానమును గూర్చియు, ఆచంట నారాయణరావు రుద్ర రాజు నరసింహ రాజుగారు గ్రామ్యభాషానిరసనమును గూర్చి యు తల్లాప్రగడ రామమూర్తిగారు వార్తాపత్రికల యుప యోగములను గూర్చియు జేదుల వరహాలుగారు గాన విద్యను గూర్చియు అడవి రామానందముగారు నవనాగరికతను గూర్చి యు ఉపన్యసించిరి. అగ్రాసనాధిపతిగారి యంతోపన్యాసా నంతరము సభ యుగిసెను.

తాడిపర్తి తాలూకాలోని పల్లెయందు గొప్పరెడ్లు విశ్వ రక్షకులై యున్నారు. వీరుపట్టిన యెంత గొప్ప కావ్యమయి నను చేయగలరు. అయిన వీరికి విద్యావిషయాసక్తి యిప్పటికి పాడవకుండుట కడుకోవలసినము. ఇట్టి గ్రామములో నొక శెకండరీ పాఠశాలయొన లేవండుట సంతాపకరము. విద్య కై యీ తాలూకాలోని బాలురు యితరస్థలముల కేగవలసి యున్నది. కేవలము భవనంతులు మాత్రము, తమ బాలురంప గలుగుదురు కాని, చీదసాదలు, ఖర్చులను భరించి విద్యగర పించుట చువాకప్తము. ఇచ్చట పాఠశాల ఒకటి యుండిన యెట్టివానికి కష్టము లేక తమ బాలురకు విద్య చెప్పించుట కడుసులభముగా నుండును. మదరాసు ధియాసాక్షికోట్రస్తు వారికి పునఃనలు వ్రాసుగా నారు తమ సమృద్ధిని ఇంతలో నే తెలుపుచునని వ్రాసియున్నారు. ఈ సమయమున గ్రామ స్థలంబును తమ యంగీకారమును తెలుపుచు నొక షనని వ్రాసుకొనిన కార్యము కడుసులభముగా నెఱవేరను గాన పునఃసమఱులు తమ యంగీకారములను మాకు ఉత్తరముల ద్వారా వ్రాసినయెడల సావ్యయిన ప్రయత్నములను తాము చేయగలమని ప్రార్థనమును నుండి కై ప వెంకటరామయ్య టి. గోవిందప్ప గారు వ్రాయుచున్నారు.

ప్రాధనరు రామమూర్తి నాయకు గారి ప్రోగ్రాము.

			దినములు.
తణుకు	29-5-17 to 31-5-17	3	"
అత్తిలి	4-6-17 & 5-6-17	2	"
భీమవరం	6-6-17 ,, 7-6-17	2	"
ఆకుపేట	8-6-17 & 9-6-17	2	"
నరసాపురి	10-6-17 to 12-6-17	3	"
అమలాపురం	16-6-17 & 17-6-17	2	"
రామచంద్రపురం	19-6-17 ,, 20-7-17	2	"
మండిపేట	21-6-17 ,, 22-6-17	4	"
కాకినాడ	24-6-17 to 27-6-17	4	"
నెల్లూరు	28-6-17 & 29-6-17	2	"
పితాపురము	30-6-17 to 1-7-17	3	"
తుని	2-7-17 & 3-7-17	2	"

పింగళ సంవత్సరాదిసంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

సల సంవత్సరమును జరిగిన ఐదోపాఖ్యాయసంగ్రహము సంగ్రహచరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు రంగులదేశపటములును మహాజనుల పటములును ఇతరములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడినది.

కాగితముల కలెవునం జేసి కావలసి నన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయుచుండుటవలన వలయువారు వెంటనే వ్రాసికొను టుచితము: వెల రు 2-0-0
అంధ్రపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు " " 0-8-0
" అధ్యక్షులకు " " 0-12-0
అంధ్రపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక 3 మాసముల చందాదారులకు " " 1-0-0
అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధమృతము.

తామర తైలము. పండ్లపాడి. మోహినీ తైలము.
డబ్బీ 1-కి 0-4-0. డబ్బీ 1-కి 0-2-0. సీసా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుకెట్టివీధి మద్రాసు.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును కాల్పనమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని నియమములను అనుసరించుట వలననే కలుగుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్వైద్యుని ఇచ్చించును. ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును పోస్టుచార్జియు చేతు భరించినంతము. వెంటనే వ్రాయును.
219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆలంకరితా ట్రావెలయం 158, బ్రాజ్ఞీ, మదరాసు.

ఆత్మజ్ఞానా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి. వ్యక్తుల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ గ్రంథకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ. విన్నవైతా చక్కని గ్రంథము. వెల రు. 0.8-0
మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

అపరిమితపు రక్తమువలన జనించు జ్వరములకు కీటకములకు మందు. పురుగులను, చుచ్చలను గగడములను పుండ్లను, ప్రాతకొప్పలను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

వనోపధిసారసపరిల్లా గుని మిచ్చుట నిస్సంకోచము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కారణబంధమును పోషలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరారోగ్యమును గలగ జేయును. 16 పోజులవలన కుండుటకు 4 పోస్టుల బుడ్డలలో అమ్ముబడును.

ప్రాప్తిగారు:- పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi. No. 144 No. 2 BOMBAY.

అంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యాప్రవృత్తి

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే గ్రామపరిషత్. వెల 0-4-0 పోస్ట్జీ ప్రత్యేకము.
అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 6 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

వికభాషాలిపి ప్రశంస

ఇది తెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము. వెల 0-4-0 పోస్ట్జీ అధికము.
అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 6 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుముందుగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్కనులోనే ధాతునష్టము కలిగినవారికి మృదయకోశము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించురు. ఈసాలామిసిరి మురబ్బ సేవించినచేత అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిర కాలము నుభిముగ జీవింతురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వప్నస్థితిము మానును, ధాతు పుష్కలముతో కలసిపోవుట మానును, నిరుచురుకు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును. రక్తము కృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన పుగును. సాలామిసిరిఅనునది ఒకజాతిపండు. ఇదికాబూల్, కాండహర్ జేశములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు ఈపండును విశేషముగా తినుటవలన మనదేశపు 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆదేశమున ఒకమనిషికి గలదు. వైమురబ్బను సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 పోజులు ఉపయోగించిన చానివల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2-8 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమువచ్చును. ఆసుపానపత్రిక పార్కులలో పంపబడును.

15 తులాలు డబ్బీ వెల రూ. 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-కి డబ్బాలకు 6 అణాలు.
డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

హెచ్. టి. మహమ్మద్ అండు కో

[723] మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ.
కాశీలోనుండు అనేక విచిత్రమైన జీరీపట్టు వస్తువులు వీరు బహుచక్రకగ సప్లయిచేతురు. ఒక సారి ఆర్థరుయిచ్చిచూచినచో తమకే తెలియగలను.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫీలుములు - డేరాలు - గ్యాసుడిక మూల - బొమ్మలకాగ్జులు - గారడే పుస్తకములు విక్రయించెదము. కాటలాగు కావలెనా? (592)
బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్యు, విశాఖపట్టణము.

నీలమేఘుడు, అను సుజ్ఞానిచరిత్రము.
మొదటిది జ్ఞానమును కల్పించు అర్చిరాది మార్గమును తెలియజేయుచున్నది. రెండవది ఆత్మ ఉజ్జీవింపు ఆచార్య శిష్యులకును తెలియజేయుచున్నది. మొదటిదాని వెల ఆ. 0-3-0; రెండవదాని వెల ఆ. 0-10-0. తపాలాచార్జి వేరు పరకాలన్ & కో., నెం. 20 కృష్ణగుంటవీధి మద్రాసు.

కుంభురోగమున కమూల్యముగు మందు.
ఇది మిగుల శాస్త్ర్యకరముగు మందు. పది పదియైదు రోజులు రాయటవలన తెల్లని మచ్చలు, అట్టుకాక చర్మముపై మరి యేవిధమైన రంగులను నిర్మూలముచేయును. ముఖముగా నీరోగమునకు జాగ్రత్త దీసికొను (భారతగు) మంది దియే. (788) దీనివెల. టిన్ను 1-కి రూ. 4-5-0 అంచె కూలిచేరె.
Dr. W. N Dixit, Merchant, Poona City.

మంచిగుణము గల శాస్త్రీయాషధములు.

బృహత్ మంజుష్టాదికావ్య

రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రత్యేకమైనది.
1/2 పౌను సీసా రు 0-12-0.

చంద్రప్రభ గుటి

మూత్రవ్యాధులయందు అమోఘముగ పనిచేయును. తులం 1-కి రు 1-0-0.

వానవలేహము

దగ్గునకు మంచిమందు.
1/2 పౌను సీసా రు 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియు వాంగ్మయభాషలో జరుపవలయును.

జాంధూ ఫార్మ్యూటికల్

వర్షా

ఆయుర్వేద యాషధముల జేయువారు బొంబాయి నెం 13.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

సీతారామాంజనేయ సంవాదము.

టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ ఇతిహాస సహితము.
తెనుగున ఇది యొక్కటియే వేదాంత గ్రంథమని వాడుక. దీనికి సరియైన టీకాతాత్పర్యములను బ్రహ్మశ్రీ చింతామణివర్ణుల నారాయణ శాస్త్రిలవారితోను శ్రమాత్ తీ దేవగాజ సుధీ గారిచేతను వ్రాయించి చక్కని అక్షరములతో మేలైన కాగితములపై నూ ఆనందముద్రాలయమున అచ్చుత్తించి ప్రకటించినారము. మేలయిన క్యాలికో బైండు చేయబడియున్నది. వెల 2-8-0.
శ్రీ వెంకటాద్రిస్వామి కీర్తనలు. రాగతాళములతో చేర్చబడియున్నవి. శ్రీ వెంకటాద్రి స్వాములవారి చరిత్రముకూడ చేర్చబడియున్నది.
కాలికో బైండు 0-8-0. తపాలా ఖర్చులుప్రత్యేకం.
ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ డు కో,
(285) ఆనంద ముద్రాలయము, మద్రాసు